

Shahid Bahonar
University of Kerman

Iranian E-Commerce Scientific
Association

Presentation and Validation of the Implementation Model of the Country's General Higher Education Policies in Line with the Realization of the Third Entrepreneur University

Fahimeh Khoddami Abbasiyeh *

Ebrahim Givaki **

Samaneh Mehdizadeh ***

Zahra Shokoh ****

Yaser Salari *****

Abstract

Objective: The purpose of the current research was to identify the elements of the model for the implementation of the general policies of the country's higher education in order to realize the third generation university.

Method: The current research is among applied researches with an exploratory nature, which was conducted with a mixed approach. The members of the statistical sample of the qualitative part of the research are academic experts and experts in the field of policy implementation and entrepreneurship with a doctorate degree, at least 10 years of work experience in student, cultural and educational vice-chancellors, and at least two years of management experience in the Ministry of Science/University, in the number of 12 people. The data were selected based on the snowball technique. The data of the qualitative section were collected by interview and analyzed based on the content analysis technique. The tool used in the quantitative part of the research was a researcher-made questionnaire that was developed based on the findings of the qualitative part. The data of the quantitative part was also collected through a questionnaire extracted from the qualitative part of the research and was tested and analyzed in the Smart PLS software environment. Finally, in order to identify and design the research model, structural-interpretive modeling method and Mac software were used.

Results: The data obtained from the interviews were analyzed using the content analysis technique. In the open coding stage, 314 initial codes were identified. After the end of this stage, axial coding was done in order to relate and link the categories and indicators. In order

Journal of Development and Capital, Vol. 9, No.1, pp. 227-248

* **Corresponding Author**, Ph.D. Candidate in Public Administration, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran. **Email:** fahimekhoddami@yahoo.com

** Assistant Professor of Public Administration, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. **Email:** egivaki_1352@yahoo.com

*** Assistant Professor of Public Administration, Center Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. **Email:** mehdizadehs@yahoo.com

**** Assistant Professor of Public Administration, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran. **Email:** shokoh.azaduniversity@gmail.com

***** Assistant Professor of Theology and Islamic Studies, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran. **Email:** yaser581@yahoo.com

Submitted: 15 March 2023 **Revised:** 6 April 2023 **Accepted:** 9 April 2023 **Published:** 7 April 2024

Publisher: Faculty of Management, Economics, Shahid Bahonar University of Kerman.

DOI: [10.22103/jdc.2023.20683.1330](https://doi.org/10.22103/jdc.2023.20683.1330)

©The Author(s)

Abstract

to screen and identify the final indicators, the fuzzy Delphi analysis of the 7-degree spectrum based on the opinion of experts has been used. Finally, 60 indicators and 13 identification categories were classified into six levels based on the power of influence-dependence diagram, and the variables of the Supreme Leader's general employment policies, cultural infrastructure and the macro environment (social, economic and political fields) had the highest impact.

Conclusion: The results of the research show the effectiveness of the categories of the role of the government, the role of legislators, financial infrastructure, the interactions of institutions and networks, educational and research infrastructure, management and human resources, the structure of executive organizations, the implementation of the policies of the country's higher education entrepreneurship ecosystem, the implementation The policies of the Islamic ecosystem of higher education of the country were for the realization of entrepreneurial university, and the categories of the general policies of the Supreme Leader's employment, macro environment and cultural infrastructure were determined as the basis of the policy implementation model. Also, the validity and reliability of the model was confirmed and it was found that the presented model has a good fit.

Keywords: *Implementation of the Policy, Higher Education of the Country, Entrepreneur University.*

JEL Classification: D78, I23, L26.

Paper Type: *Research Paper.*

Citation: Khoddami Abbasiyeh, F., Givaki, E., Mehdizadeh, S., Shokoh, Z. & Salari, Y. (2024). Presentation and validation of the implementation model of the country's general higher education policies in line with the realization of the third Entrepreneur University. *Journal of Development and Capital*, 9(1), 227-248 [In Persian].

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

ارائه و اعتبارسنجی مدل اجرای خط‌مشی‌های عمومی آموزش عالی کشور در راستای تحقق دانشگاه کارآفرین

فهیمة خدامی عباسیه*^{id}

ابراهیم گیوکی**^{id}

سمانه مهدی‌زاده***^{id}

زهره شکوه****^{id}

یاسر سالاری*****^{id}

چکیده

هدف: شناسایی عناصر مدل اجرای خط‌مشی‌های عمومی آموزش عالی کشور در راستای تحقق دانشگاه کارآفرین.

روش: پژوهش حاضر با رویکرد آمیخته انجام شده است. نمونه آماری بخش کیفی پژوهش، ۱۲ نفر از خبرگان دانشگاهی و صاحب‌نظران در عرصه اجرای خط‌مشی‌ها و کارآفرینی تشکیل دادند. داده‌های بخش کیفی توسط مصاحبه جمع‌آوری و بر اساس تکنیک تحلیل محتوا تجزیه و تحلیل شدند. ابزار مورد استفاده در بخش کمی پژوهش، پرسشنامه‌ای محقق ساخته بود که با نرم‌افزار Smart PLS تحلیل شدند. در نهایت، برای شناسایی و طراحی مدل پژوهش از روش مدل‌سازی ساختاری-تفسیری و نرم‌افزار میک‌مک استفاده گردید.

یافته‌ها: در مرحله کدگذاری باز ۳۱۴ کد اولیه شناسایی گردید و پس از غربال و شناسایی شاخص‌های نهایی، در نهایت ۶۰ شاخص و ۱۳ مقوله شناسایی که بر اساس نمودار قدرت نفوذ-وابستگی در شش سطح طبقه‌بندی شدند و متغیرهای سیاست‌های کلی اشتغال مقام معظم رهبری، زیرساخت فرهنگی و محیط کلان (زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی) بالاترین تأثیرگذاری را داشتند.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش گویای اثرگذاری مقوله‌های نقش دولت، نقش قانونگذاران، زیرساخت‌های مالی، تعاملات نهادها و شبکه‌ها، زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی، مدیریت و منابع انسانی، ساختار سازمان‌های اجرایی، اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم کارآفرینی آموزش عالی کشور، اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم اسلامی آموزش عالی کشور برای تحقق دانشگاه کارآفرین بود و مقوله‌های سیاست‌های کلی اشتغال مقام معظم رهبری، محیط کلان و زیرساخت‌های فرهنگی به عنوان پایه و اساس مدل اجرای خط‌مشی‌ها تعیین شدند. همچنین، روایی و پایایی مدل مورد تأیید قرار گرفت و مشخص شد مدل ارائه شده از برازش مطلوبی برخوردار است.

واژه‌های کلیدی: اجرای خط‌مشی، آموزش عالی کشور، دانشگاه کارآفرین.

طبقه‌بندی JEL: D78, J23, L26.

نوع مقاله: پژوهشی.

استناد: خدامی عباسیه، فهیمة؛ گیوکی، ابراهیم، مهدی‌زاده، سمانه؛ شکوه، زهره و سالاری، یاسر (۱۴۰۳). ارائه و اعتبارسنجی مدل اجرای خط‌مشی‌های عمومی آموزش عالی کشور در راستای تحقق دانشگاه کارآفرین. *مجله توسعه و سرمایه*، ۹(۱)، ۲۴۸-۲۲۷.

مجله توسعه و سرمایه، دوره نهم، شماره ۱، صص. ۲۴۸-۲۲۷

* نویسنده مسئول، دانشجوی دکتری گروه مدیریت دولتی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران. fahimekhoddami@yahoo.com

** استادیار گروه مدیریت دولتی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. egivaki_1352@yahoo.com

*** استادیار گروه مدیریت دولتی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. mehdizadehs@yahoo.com

**** shokoh.azaduniversity@gmail.com

***** استادیار گروه هیات و معارف اسلامی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران. yaser581@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۲۴ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱/۲۰ تاریخ انتشار برخط: ۱۴۰۳/۱/۱۹

ناشر: دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه شهید باهنر کرمان.

از نظر دیرینه شناسی با گذر زمان، عملکرد نظام‌های دانشگاهی به انحای مختلف تغییر کرده و از مفهوم برج عاجی خود خارج و به یک نهاد مشارکتی برای توسعه اجتماعی - اقتصادی در جامعه تبدیل شده است (دالمارکو^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). با نگاهی به نسل‌های دانشگاهی مشخص می‌گردد که دانشگاه‌های نسل اول آموزش محور و مبتنی بر تربیت نیروی انسانی بوده‌اند. در اواخر قرن نوزدهم، انقلاب دانشگاهی نخست در کشور آلمان رخ داد، که به دنبال آن دانشگاه‌ها علاوه بر فعالیت‌های آموزشی، در فعالیت‌های تحقیقاتی نیز فعال شدند. به عبارتی دانشگاه‌های پژوهش محور (همبولتی) به عنوان نسل دوم دانشگاه‌ها معرفی شدند. این دانشگاه‌ها علاوه بر مأموریت توزیع دانش، تولید دانش را نیز بر عهده گرفتند و بر این اساس، گروه‌ها و مراکز تحقیقاتی در درون دانشگاه‌ها به وجود آمدند. این دانشگاه‌ها با انجام پژوهش‌های خاص تا حدودی به تحقق و برآورده ساختن نیازها و توسعه صنعتی کمک می‌کردند. این دو نسل دانشگاهی بیشتر با ارائه دانش و اجرای پژوهش سروکار داشتند و کمتر با صنعت مرتبط بودند و تامین مالی نظام آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌ها با دولت بود. این الگوی قرن ۲۰ به کشورهای دیگر اشاعه پیدا کرد به طوری که در نیمه قرن بیستم، آموزش و پژوهش در دانشگاه‌ها، الگوی مسلط در جهان بود انقلاب دوم در نیمه دوم قرن بیستم و با ظهور نوآوری‌های مبتنی بر علم اتفاق افتاد که طی آن بر سیاست‌های عمومی دانشگاه‌ها در زمینه انتقال دانش چه در اقتصادهای توسعه یافته و چه در اقتصادهای در حال توسعه تأکید قابل توجهی شده بود. در این دوران محیط اجتماعی دانشگاه‌ها به طور معناداری غنی شده و عامل نوآوری به سیستم وارد شد. در همین برهه از زمان دانشگاه‌ها مأموریت یافتند تا علاوه بر حفظ سنت نسل‌های گذشته دانشگاهی (آموزش و پژوهش)، در جامعه ارزش آفرینی نوین نیز انجام دهند؛ چرا که تغییرات کمی ایجاد شده در الگوهای مالی دانشگاه‌ها (کاستی‌ها و فشارهای مالی به دانشگاه‌ها) سبب به وجود آمدن تغییرات کیفی و ایجاد نوآوری‌های سازمانی در قلمرو آموزش و پژوهش شده و در نتیجه شکل‌گیری نسل جدیدی از دانشگاه‌ها با عنوان دانشگاه نسل سوم یا کارآفرین به همراه داشته است. نسل جدید دانشگاه‌ها نه تنها عهده دار مأموریت آموزش و پژوهش فردی بودند بلکه، با نوآوری و استفاده از فناوری‌های به روز وظیفه تبدیل آموزش فرد به آموزش سازمان (آموزش کارآفرینی) و پژوهش فردی به پژوهش گروهی را به عهده داشتند. انجام فعالیت‌های جدید بر اساس توسعه فرهنگ کارآفرینی در تمامی سطوح دانشگاه و مشارکت در توسعه اقتصادی، سرمایه‌گذاری یا تجاری سازی دانش، فناوری و ایجاد شغل از مهمترین ویژگی‌های اصلی دانشگاه کارآفرین است. این دانشگاه‌ها به عنوان افزایش‌دهنده سطح رفاه و نیز کاهش دهنده مفاسد اجتماعی و غیره شناخته می‌شوند.

یکی از الزامات تحقق توسعه اقتصادی پایدار توجه به توسعه قابلیت‌های کارآفرینانه است و این مهم در سایه افزایش سطح آموزش‌های دانشگاهی با رویکرد پژوهش و مهارت‌آموزی اتفاق می‌افتد. آموزش از جهات متفاوتی در مسائل مربوط به توسعه اقتصادی مورد توجه قرار می‌گیرد. طبق نظریه سرمایه انسانی تحصیلات بیشتر و هر نوع مهارت و آموزشی که فرد می‌بیند در وی ظرفیت و قابلیت ایجاد می‌کند که می‌تواند جریان درآمدی بیشتر در آینده به وجود آورد. بنابراین آموزش و افزایش توانایی مهارت به منزله سرمایه‌هایی است که مانند هر سرمایه فیزیکی دیگری بازدهی اقتصادی دارد. از این رو با گسترش دانشگاه‌ها و آموزش‌های دانشگاهی با رویکرد کارآفرینی و مهارت‌آموزی نه تنها سرمایه انسانی مورد نیاز جامعه

¹ Dalmarco

تربیت شده، بلکه زیرساخت‌های فکری و فرهنگی جامعه نیز برای برخورداری از روش‌ها و فناوری‌های نو فراهم شده است (دهقانی سلطانی و یوسفی، ۱۳۹۸). تحقق سیاست‌های اقتصادی نیازمند موتور محرکه‌ای است که بتواند حرکت لازم را در قوای سه‌گانه و دستگاه‌های زیرمجموعه ایجاد نماید و در این میان نقش آفرینی دانشگاه‌های آموزش عالی کشور از ضرورت‌های اجتناب‌ناپذیر است؛ به بیان دیگر بهترین افراد و مکان برای پرداختن و تئوریزه کردن ایده‌ها، نخبگان دانشگاهی و دانشگاه‌ها هستند که می‌توانند به عنوان پرچمداران اصلی در عرصه گفتمان‌سازی، نظریه پردازی و تحقق سیاست‌های مزبور نقش بارزی ایفا کنند. استقرار دانشگاه کارآفرین و پیاده‌سازی و استفاده از ظرفیت‌های مراکز پژوهشی جهت انجام تحقیقات بنیادی، توسعه‌ای و کاربردی از مهمترین راهکارهایی است که دانشگاه‌ها از طریق آن می‌توانند به این مهم دست یابند. ضرورت استقرار دانشگاه کارآفرین به این دلیل احساس می‌شود که بسیاری از دانش‌آموختگان به خاطر نداشتن مهارت‌های کارآفرینی و فنی لازم در بازار کار توفیق چندانی نمی‌یابند و بیکار می‌مانند. در اصل، عدم ارتباط صنعت و دانشگاه (هدف اصلی دانشگاه‌های کارآفرین)، باعث شده است که علیرغم وجود افراد متخصص و خلاق در کشور، فارغ‌التحصیلان زیادی در کشور بیکار باشند. بنابراین، کشور ایران به وضوح نیاز به اتخاذ رویکرد منطقه‌ای برای توسعه اکوسیستم ملی کارآفرینی خود به عنوان شبکه‌ای از اکوسیستم‌های منطقه کارآفرینی دارد. بسیاری از پژوهش‌ها حاکی از آن است که نتایج فعالیت‌های تدریس، پژوهش و کارآفرینی در این دانشگاه‌ها تاثیر مثبتی بر رشد اقتصادی دارد، علاوه بر این تمرکز دانشگاه کارآفرین، بر ایجاد شرکت‌های جدید است که از طریق فعالیت‌های کارآفرینی می‌توانند به رشد اشتغال محلی و افزایش توسعه منطقه‌ای با ترویج مشارکت در منطقه به شناسایی و رفع نیازهای جامعه محلی کمک نمایند. نظام فعلی آموزش عالی بطور عام و آموزش کارآفرینی به طور خاص در حال حاضر از سوی مشکلات عدیده‌ای مورد تهدید واقع می‌شود. از جمله این مشکلات می‌توان به برنامه‌ریزی‌های کوتاه مدت، موازی کاری و عدم انسجام در برنامه‌های آموزش اشاره نمود.

رفع این مشکلات و نیل به این هدف مستلزم مطالعه هدفمند و علمی اجرای خط‌مشی‌ها در این حوزه است. با توجه به موارد ذکر شده و همچنین ضرورت وجود دانشگاه‌های کارآفرین، وجود مدلی برای اجرا و پیاده‌سازی آن لازم است. از همین رو، پژوهش حاضر به این مهم پرداخته و در پی پاسخگویی به این سؤالات است که «مدل اجرای خط‌مشی‌های عمومی آموزش عالی کشور در راستای تحقق دانشگاه کارآفرین چگونه است؟» و «اعتبار مدل اجرای خط‌مشی‌های عمومی آموزش عالی کشور در راستای تحقق دانشگاه کارآفرین به چه میزان است؟»

پیشینه پژوهش

زینی و ندمقدم و همکاران (۱۴۰۰) مطالعه‌ای تحت عنوان «طراحی مدل اجرای خط‌مشی‌های وزارت آموزش و پرورش با استفاده از روش مدل‌سازی ساختاری تفسیری» انجام دادند و مهمترین یافته‌های پژوهش آنها عبارتند از: تدوین خط‌مشی‌های پایدار منطبق بر واقعیات و متناسب زمان؛ تدوین خط‌مشی‌های انگیزه‌ساز و اهتمام به مشارکت ذینفع‌گرا؛ سنجش و ارزیابی مدام؛ کفایت منابع و مشارکت عملی همه بخش‌های تخصصی و عمومی. همچنین لزوم تدوین خط‌مشی‌های پایدار منطبق بر واقعیات، متناسب زمان و ذینفع‌گرا با بهره‌گیری از تکنولوژی را می‌توان مهم‌ترین عامل اجرای بهینه خط‌مشی‌های وزارت آموزش و پرورش در نظر گرفت.

نتایج علوی و همکاران (۱۴۰۰) که مطالعه‌ای تحت عنوان «طراحی الگوی حکمرانی دانشگاه کارآفرین با رویکرد مدل‌سازی ساختاری تفسیری جامع» انجام دادند، نشان داد مؤلفه‌های حکمرانی دانشگاهی در قالب ۲۷ شاخص و شش

بعد قابل دست‌بندی هستند. این ابعاد و شاخص‌ها شامل استقلال دانشگاهی (شاخص استقلال آموزشی، پژوهش، فناوری، استقلال مالی و استقلال اداری دانشگاه)، مشارکت ذینفعان (مشارکت ذینفعان مختلف)، پاسخگویی (پاسخگویی حرفه‌ای، قانونی، سلسله‌مراتبی و اجتماعی)، نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت (نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت عملکرد دانشگاه)، شفافیت (کیفیت اطلاعات شفاف شده، دامنه شفافیت و ابزارهای شفافیت) و مدیریت ریسک (مالی، اداری، سازمانی، محیطی، عملیاتی و اعتباری) هستند. از طرفی یافته‌ها نشان داد که مشارکت ذینفعان و در عین حال دامنه شفافیت و اطلاعات شفاف بیشترین تأثیر را از سایر ابعاد موجود در الگوی حکمرانی می‌پذیرند و شاخص‌های استقلال دانشگاهی در اولین سطح از تأثیرگذاری بر سایر ابعاد الگوی حکمرانی قرار دارند.

علی‌آبادی و همکاران (۱۳۹۷) پژوهشی را با هدف شناسایی مهم‌ترین موانع اجرای برنامه‌های توسعه در حوزه کارآفرینی انجام دادند و موانع ماهیتی، مشارکتی، محیطی، پیاده‌سازی، نظارتی و موانع مربوط به مجریان را به‌عنوان موانع اجرای خط‌مشی‌های کارآفرینی و نوآوری در برنامه‌های توسعه شناسایی نمودند.

محمدی و همکاران (۱۳۹۷) پژوهشی را با هدف شناسایی بازیگران کلیدی در توسعه اکوسیستم کارآفرینی انجام داد و به این نتیجه دست یافت که هماهنگ‌کننده و معمار طراحی، شتاب‌دهنده، تامین‌کننده زیرساخت‌های انسانی و فیزیکی، سرمایه‌گذار خطرپذیر، کاربران رهبر و کارشناسان رهبر شش بازیگر اصلی نقش آفرین در توسعه اکوسیستم کارآفرینی هستند.

میثمی و همکاران (۱۳۹۶) نیز در پژوهش خود که با هدف شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های اکوسیستم کارآفرینی فناورانه در ایران صورت گرفت ۱۲۹ مؤلفه را در قالب دوازده بعد بازار، فرهنگ، کارآفرین فناور، استعدادها، آموزش و پژوهش، شبکه‌ها و تعاملات، پشتیبانی، سرمایه، حاکمیت، سازمان‌ها، شرایط ویژه و زیرساخت برای اکوسیستم کارآفرینی فناورانه کشور شناسایی کردند.

موسوی و همکاران (۱۳۹۶) پژوهش خود را با هدف ارائه مدلی برای توسعه دانشگاه کارآفرین در ایران انجام دادند. نتیجه پژوهش شناسایی ۴۶۲ گزاره مفهومی در قالب ۱۲۶ مقوله عمده و ۲۲ مقوله هسته‌ای بود که مقوله‌های عمده و هسته‌ای در قالب ابعاد ۶ گانه شرایط علی از جمله (تعهد و گرایش مدیریت و رهبری به کارآفرینی، بین‌المللی شدن)، زمینه‌ای (انعطاف‌پذیری قوانین و مقررات و حمایت مالی و سرمایه‌گذاری کارآفرینانه)، مداخله‌گر (پیمان متعهدانه دانشگاه و صنعت، حمایت‌های فرا سازمانی)، راهبردها (برنامه‌درسی با رویکرد کارآفرینی، آموزش‌های رسمی و غیررسمی کارآفرینی، هماهنگی کردورهای کارآفرینی) و پیامدها (بهبود و تضمین کیفیت، توسعه اجتماعی و اقتصادی و رضایت مندی دانشجویان) طبقه‌بندی شدند و از این طریق مدل نهایی پژوهش ارائه گردید.

عباسی و بیگی (۱۳۹۵) در پژوهش خود به تبیین چالش‌های اجرای خط‌مشی‌های عمومی در حوزه علوم، تحقیقات و فناوری پرداخته و ۲۵ مانع اجرای خط‌مشی را در قالب ۵ مؤلفه اصلی موانع ناشی از عملکرد افراد و نهادهای خط‌مشی‌گذار، موانع ساختاری و مدیریتی، موانع ناشی از ماهیت مسائل حوزه عتف، موانع مربوط به مجریان خط‌مشی و موانع محیطی دست‌بندی کردند.

مهدی (۱۳۹۴) پژوهشی را با هدف شناخت جایگاه مهارت‌آموزی در دانشگاه‌های کارآفرین انجام داد. بر اساس نتایج مشخص شد که شکل‌گیری و اثربخشی دانشگاه کارآفرین، بدون توسعه نظام‌مند آموزش کارآفرینی و مهارت‌آموزی مؤثر دانشجویان، استادان، مدیران و کارکنان نظام دانشگاهی و تقویت ویژگی‌های کارآفرینی منابع انسانی دانشگاه، امکان‌پذیر

نیست. بنابراین، یکی از وجوه و منظرهای کلیدی دانشگاه کارآفرین، توسعه مهارت‌های شغلی، حرفه‌ای و شایستگی‌ها و توانمندسازی دانشجویان و استادان همسو با فرایند توسعه ملی و حل مسائل جامعه به روش علمی است.

یافته‌های تحقیق **فیگروا هونچو^۱ و همکاران (۲۰۲۰)** در خصوص چالش‌های اجرایی در سیاست‌های عمومی نشان داد یک مدل از اجرا باید به ارزش و علائق، ابزار خط‌مشی‌گذاری، ساختار یا طراحی سازمانی و گروه‌های هدف توجه داشته باشد. بنابراین اجرای خط‌مشی‌های عمومی تحت تأثیر طراحی و پیش‌داوری‌هایی که شامل ابزارهای انتخاب شده سیاست‌ها، سازمانی که آن را مدیریت می‌کند، در دسترس بودن منابع، نوع بازیگران مداخله‌کننده و گیرندگان است در میان یا سایر جنبه‌ها قرار می‌گیرد.

کرو، ویتمن و اندرسون^۲ (۲۰۲۰) در مطالعه الگوهای مختلف حکمرانی دانشگاهی، این الگوها را در هفت بعد شامل هدف از الگوی حکمرانی، جهت‌گیری ارزشی، نحوه بهره‌گیری از سرمایه‌های انسانی دانشگاه، سبک مدیریتی بر دانشگاه، سازوکارهای پاسخگویی، سازوکارهای تأمین مالی و دامنه تأثیرات دانشگاه بر محیط بیرونی خود تفکیک نموده و از این الگوها تحت عنوان الگوهای آکادمیک، بروکراتیک، بازارمحور و بنگاه آکادمیک نام برده‌اند.

هیتون^۳ و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی اکوسیستم‌های کارآفرینی دانشگاهی با رویکرد قابلیت‌های پویا پرداختند و نتایج نشان داد بر اساس چارچوب قابلیت‌های پویا عواملی چون حمایت دولتی، ایجاد خط‌مشی و سیاست‌گذاری اقتصاد دانش‌بنیان و حضور صنایع و توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه منجر به توسعه اکوسیستم‌های نوآوری و توسعه اقتصادی دانشگاهی می‌شود.

اهمیت حرکت به سمت دانشگاه‌های کارآفرین، از نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تا حدی است که همواره در اسناد کلان آموزش عالی از قبیل سند جامع علمی کشور، سند دانشگاه اسلامی به عنوان یکی از ارکان اصلی برنامه‌های آموزش عالی مدنظر قرار گرفته است؛ لیکن در این زمینه اقدامات محدودی (از جمله ارائه واحدهای درسی در این زمینه و تأسیس دانشکده‌های کارآفرینی و شکل‌گیری پارک‌های علم و فناوری و انجام پژوهش‌های موسمی) انجام شده و اهداف خط‌مشی‌ها محقق نگردیده از این رو شناخت مدل اجرای خط‌مشی‌های عمومی آموزش عالی کشور به منظور تحقق دانشگاه کارآفرین منطبق با فرهنگ و سنت‌های ایرانی و اسلامی کشور و دستیابی به اهداف ابرخط‌مشی‌های کلی اشتغال مستلزم پژوهش است. مرور پیشینه این پژوهش نیز، مؤید آن است که تحقیقات، مطالعات میدانی و پژوهش‌هایی که در زمینه اجرای خط‌مشی‌های عمومی در جوامع در حال توسعه، از جمله ایران انجام شده کافی نبوده است و با وجود اهمیت اجرای سیاست‌های کلان و خط‌مشی‌های کلیدی در دستگاه‌های اجرایی که منجر به مرتفع شدن یک مسأله عمومی در کشور می‌گردد، به نظر می‌رسد تاکنون پژوهش مستقلی در خصوص اجرای خط‌مشی‌های عمومی اکوسیستم کارآفرینی- اسلامی آموزش عالی مبتنی بر سیاست‌های اشتغال‌رهبری در راستای تحقق دانشگاه کارآفرین صورت نگرفته است و به نوعی نوآوری این پژوهش محسوب می‌شود.

روش پژوهش

پژوهش حاضر به دنبال ارائه مدلی برای اجرای خط‌مشی‌های عمومی آموزش عالی کشور در راستای تحقق دانشگاه کارآفرین و سپس اعتبارسنجی آن بود؛ لذا، در زمره پژوهش‌های کاربردی با ماهیت اکتشافی قرار می‌گیرد که با رویکرد

¹ Figueroa Huencho

³ Heaton

² Crow, Whitman, & Anderson

آمیخته انجام شده است. جامعه آماری پژوهش در بخش کیفی خبرگان دانشگاهی و صاحب‌نظران در عرصه اجرای خطمشی‌ها و کارآفرینی با مدرک حداقل کارشناسی ارشد و دارای حداقل ۱۰ سال سابقه کاری در معاونت‌های دانشجویی، فرهنگی و آموزشی وزارت علوم/دانشگاه و حداقل دو سال سابقه مدیریت در وزارت علوم/دانشگاه تشکیل می‌دهند که بر اساس تکنیک گلوله برفی انتخاب شدند. حجم نمونه با روش اشباع نظری، ۱۲ نفر تعیین گردید. جامعه آماری این پژوهش در بخش کمی فرآیند پیاده‌سازی مدل، اعضا هیات علمی و مدیران آموزش عالی کشور هستند که بسیار بزرگ بوده بنابراین اقدام به نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای شد. در مرحله اول، آموزش عالی کشور به عنوان خوشه اول در نظر گرفته شد، سپس مجموعه دانشگاه‌های دولتی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به عنوان خوشه دوم تعیین شدند، در خوشه سوم دانشگاه‌های صنعتی، غیرصنعتی و ستاد وزارت عتف در نظر گرفته شد. در خوشه چهارم به صورت تصادفی ساده ۵ دانشگاه صنعتی، ۵ دانشگاه غیرصنعتی و معاونت‌های آموزشی پژوهشی، فناوری نوآوری و فرهنگی و اجتماعی ستاد وزارت عتف انتخاب شدند. در نهایت اعضا هیئت علمی فعال و مدیران وزارت عتف و دانشگاه‌های منتخب به تعداد ۴۹۴۰ نفر به عنوان حجم جامعه انتخاب شدند. برای تخمین حجم نمونه از فرمول کوهن استفاده شد و حداقل حجم نمونه آماری ۵۰۰ نفر برآورد گردید. سپس، تعدادی از جامعه آماری تعیین شده به روش تصادفی ساده انتخاب شدند و بدین ترتیب نمونه آماری پژوهش (متشکل از اعضای هیئت علمی و مدیران دانشگاه‌های منتخب و ستاد عتف) به تعداد ۵۰۰ نفر شکل گرفت. پرسشنامه این بخش به صورت الکترونیکی بین ۱۰ گروه دانشگاهی فعال در شبکه‌های مجازی بالغ بر ۱۰۰۰ نفر عضو ارسال شد و صرفاً ۳۸۰ نفر نسبت به تکمیل و پاسخ اقدام نمودند که ملاک عمل قرار گرفت. داده‌های مورد نیاز در مرحله کیفی از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با خبرگان جمع‌آوری گردید. با توجه به قاعده اشباع نظری در مصاحبه دوازدهم تکرار و تشابه داده‌ها مشاهده و بنابراین به همین تعداد مصاحبه اکتفا شد. تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها با روش تحلیل محتوا صورت گرفت و مفاهیم و مقوله‌ها استخراج گردید. به منظور سنجش روایی و پایایی بخش کیفی پژوهش از اعتبار سازه‌ای، اعتبار درونی و اعتبار بیرونی بهره گرفته شد؛ با جمع‌آوری داده از منابع متعدد که مقیاس‌های متعددی را برای یک پدیده فراهم می‌آورد، ایجاد تثلیث از پرسش‌های مصاحبه، تحلیل موارد منفی و انعطاف‌پذیری چهارچوب تئوریک پیشنهاد شده، اعتبار سازه‌ای مورد تأیید قرار گرفت؛ اعتبار درونی از طریق انتخاب نمونه برای پرمایگی اطلاعات و اعتبار بیرونی از طریق انتخاب نمونه برای تکرارپذیری تئوریک تأیید گردید. از ضریب هولستی (طبق فرمول ۱) نیز برای ارزیابی پایایی بهره گرفته شد؛ مقدار این ضریب که عددی بین صفر (نشان‌دهنده عدم توافق) و یک (نشان‌دهنده توافق کامل) است، گویای درصد توافق بین دو فرد کدگذار^۱ است و اگر مقدار آن بیشتر از ۰/۶ باشد، نشان‌دهنده مطلوب بودن پایایی است. در این فرمول، M تعداد موارد کدگذاری مشترک بین دو کدگذار و N1 و N2 به ترتیب تعداد کلیه موارد کدگذاری شده توسط کدگذار اول و دوم است.

$$PAO = \frac{2M}{N1 + N2} = \frac{236}{298 + 365} = 0.712 \quad (1)$$

با توجه به این که مقدار PAO برابر ۰/۷۱۲ شده است، بنابراین پایایی بخش کیفی مطلوب است. ابزار مورد استفاده در بخش کمی پژوهش، پرسشنامه‌ای محقق‌ساخته بود که بر اساس یافته‌های بخش کیفی تدوین گردید. به منظور بررسی

^۱ Percentage of Agreement Observation (PAO)

پایایی در این بخش از ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی و به منظور سنجش روایی از روایی سازه استفاده شد که به گزارش آن در بخش یافته‌های پژوهش اشاره می‌شود. تجزیه و تحلیل داده‌های بخش کمی نیز محیط نرم‌افزاری اسمارت پی ال اس^۱ و با استفاده از تکنیک حداقل مربعات جزئی صورت گرفت.

نتایج پژوهش

در بخش کیفی پژوهش تجزیه و تحلیل مصاحبه‌های انجام شده با روش تحلیل محتوا صورت گرفت و بدین ترتیب با استخراج گزاره‌های هر مصاحبه و بهره‌گیری از مبانی نظری، و همچنین حذف موارد تکراری و ترکیب کدهای مشترک، مقوله‌ها حاصل شد. در مرحله کدگذاری باز، برای تعیین ایده‌های موجود در مصاحبه‌ها، متن آن‌ها چندین بار مطالعه و با استفاده از کدهای زنده، علامت‌گذاری و ایده‌های تکراری شناخته شد. به عبارتی، متن مصاحبه‌ها با استفاده از روش مقایسه مداوم به صورت سطر به سطر بررسی و مفهوم‌پردازی گردید. در جدول ۱ نمونه‌ای از تحلیل محتوای مصاحبه‌های صورت گرفته آورده شده است:

جدول ۱. نمونه‌ای از تحلیل محتوای مصاحبه‌ها (یافته‌های تحقیق)

ردیف	نکات کلیدی	شماره کد	کدهای باز (مفاهیم)
۱	کارآفرینی دانشگاهی نوعی از کارآفرینی است که به دنبال درک و شروع مخاطرات و محصول‌های جدیدی است که از دارایی‌های فکری دانشگاه به دست آمده است.	I10J1	درک و شروع مخاطرات و محصول‌های جدید در کارآفرینی دانشگاهی
	شواهد و بررسی‌های پژوهشی حاکی از آن است که کارآفرینی نقش مؤثری در رشد و توسعه عدالت اقتصادی، افزایش درآمد ملی و حل مشکلات جامعه، دولت و بخش عمومی دارد.	I10J2	رشد و توسعه عدالت اقتصادی
		I10J3	افزایش توان رقابت
		I10J4	افزایش درآمد ملی و حل مشکلات جامعه، دولت و بخش عمومی
۲	در واقع در دانشگاه کارآفرینی، فرآیندهای تسهیم دانش مشخص شده است و دانشگاهیان را ملزم می‌سازد تا برنامه‌ها و رویکردهای سنتی آموزش خود را برای ایجاد زمینه‌ای مناسب برای کارآفرینی دانشجویی باز تعریف کنند. این امر مستلزم پشتیبانی دانشگاه از ایده پردازی تا تجاری سازی دانش است.	I10J5	فرآیندهای تسهیم دانش
	دانشگاه از طریق فعالیت‌های جریان ساز کارآفرینی به شما به عاملی اصلی رشد و توسعه اقتصادی عمل می‌کند.	I10J6	بازتعریف برنامه‌ها و رویکردهای سنتی آموزش
		I10J7	پشتیبانی دانشگاه از ایده پردازی تا تجاری سازی دانش
		I10J8	انجام فعالیت‌های جریان ساز کارآفرینی
		I10J9	دستیابی به رشد و توسعه اقتصادی
۳	متأسفانه در سالهای اخیر نظام کارآفرینی دانشگاهی با چالش‌های در زمینه توسعه آموزش نوآوری و کارآفرینی مواجه است و آموزش‌های تئوری رویکرد غالب دانشگاه است و به همین جهت عملاً کیفیت آموزش‌ها عالی در نگاه اولیه عوامل همچنین بروکراسی اداری و عدم انعطاف سیستم اداری دانشگاه، صنف ارتباطات و نبود شبکه‌های ارتباطی میان دانشگاه سرمایه گذاران، بازار کار و تولید، صنعت، تفاوت فرهنگ کارآفرینی در دانشگاه و صنعت، ضعف قوانین حمایت از دارائیهای فکری در سطح ملی وابسته بودن دانشگاه به بودجه دولت، ضعف اطلاعات برای تجاری سازی دانش و ایده‌ها رابتون به عنوان مهمترین عوامل به نظر می‌رسد برای تحقق دانشگاه نسل سوم یا کارآفرین باید با تهیه مفهومی خاص و فراهم ساختن امکان شکل گیری اکولوژی کارآفرینی بومی در ایران بتوان به موانع تحقق و توسعه کارآفرینی دانشگاهی غلبه کرد.	I10J10	توسعه آموزش نوآوری و کارآفرینی
		I10J11	آموزش‌های تئوری به‌عنوان رویکرد غالب دانشگاه
		I10J12	کاهش کیفیت آموزش‌ها عالی
		I10J13	بروکراسی اداری
		I10J14	عدم انعطاف سیستم اداری دانشگاه
		I10J15	صنف ارتباطات و نبود شبکه‌های ارتباطی میان دانشگاه سرمایه گذاران، بازار کار و تولید و صنعت
		I10J16	تفاوت فرهنگ کارآفرینی در دانشگاه و صنعت
		I10J17	ضعف قوانین حمایت از دارائیهای فکری در سطح ملی
		I10J18	وابسته بودن دانشگاه به بودجه دولت

۲۳۴ / ارائه و اعتبارسنجی مدل اجرای خطمشی‌های عمومی آموزش عالی کشور در راستای تحقق دانشگاه کارآفرین

ردیف	نکات کلیدی	شماره کد	کدهای باز (مفاهیم)
		I10J19	ضعف اطلاعات برای تجاری سازی دانش و ایده‌ها
۴	با توجه به اهمیت کارآفرینی دانشگاهی، خطمشی گذاری کارآفرینی از جنبه تئوریک نیاز به یک مبنای دقیق علمی دارد تا بتوان یک اقتصاد کارآفرینانه با کارفرمایان بیشتر و دستیابی به هدف‌های تعیین شده در سیاست‌های کلی اشتغال ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در سال ۱۳۹۰ را فراهم نمود.	I10J20	اهمیت کارآفرینی دانشگاهی
		I10J21	نیاز خطمشی گذاری کارآفرینی از جنبه تئوریک به مبنای دقیق علمی
		I10J22	ایجاد اقتصاد کارآفرینانه با کارفرمایان بیشتر
		I10J23	دستیابی به هدف‌های تعیین شده در سیاست‌های کلی اشتغال ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری
۵	در سطح جهانی نیز از موانعی همچون دیده بان جهانی کارآفرینی، تدوین و ارزیابی شاخص‌های توسعه کارآفرینی را آغاز نموده اند. از سوی دیگر بانک جهانی و مجمع جهانی اقتصاد گزارشی سالانه‌ای را در زمینه میزان پیشرفت کشورهای در اجرای برنامه‌ای توسعه کسب و کار منتشر نموده اند.	I10J24	دیده بان جهانی کارآفرینی
		I10J25	تدوین و ارزیابی شاخص‌های توسعه کارآفرینی
۶	فرآیند عقلایی خطمشی گذاری عمومی به صورت محض و بدون توجه به حوزه‌ای که خط مش در آن تولید می‌شود شامل ۶ مرحله کلی است: ۱- شناخت مسئله یا مشکل رویکرد ۲- تنظیم و تدوین خطمشی ۳- مشروعیت دادن به برنامه و قانونی کردن خطمشی ۴- اجرای خطمشی ۵- وجود معیارهای قطعی و شفاف برای نظارت بر عملکرد سازمان‌های مجری ۶- وجود معیارهای قطعی و شفاف برای ارزیابی عملکرد سازمان‌های مجری	I10J26	شناخت مسئله یا مشکل رویکرد
		I10J27	تنظیم و تدوین خطمشی
		I10J28	مشروعیت دادن به برنامه و قانونی کردن خطمشی
		I10J29	اجرای خطمشی
		I10J30	وجود معیارهای قطعی و شفاف برای نظارت بر عملکرد سازمان‌های مجری
		I10J31	وجود معیارهای قطعی و شفاف برای ارزیابی عملکرد سازمان‌های مجری
۷	علیرغم اهمیت اکوسیستم دانشگاه، نسل سوم (کارآفرین) و ضرورت کنشگری دانشگاه در قالب اکوسیستم در کشور متأسفانه اقدامات شایسته‌ای تا کنون انجام نشده است. اقدامات محدود صورت گرفته بیشتر شامل ارائه واحدهای درسی کارآفرینی، تاسیس دانشکده‌های کارآفرینی و شکل گیری پارک‌های علم و فناوری استانی است ضمن آنکه پژوهش‌های کاربردی موسمی بوده و منتج به خروجی عملیاتی نشده است؛ بنابراین به دلیل نبود نگاه سیستماتیک و نظام مند در ایران کارآفرینی دانشگاهی و غیردانشگاهی انحاء مختلف با شکست مواجه شده است. با توجه به یک رویکرد سیستمی به تمامی مؤلفه‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و قانونی متناسب با ظرفیت‌های ملی منطقه‌ای تا با همکنشی و همکاری همه ذینفعان شاهد توسعه فعالیت‌های کارآفرینی و جهش تولید ملی با رویکرد مقاومتی باشیم.	I10J32	عدم انجام اقدامات شایسته
		I10J33	انجام اقدامات محدود ارائه واحدهای درسی کارآفرینی، تاسیس دانشکده‌های کارآفرینی و شکل گیری پارک‌های علم و فناوری استانی
		I10J34	توجه به یک رویکرد سیستمی به تمامی مؤلفه‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و قانونی متناسب با ظرفیت‌های ملی منطقه‌ای
		I10J35	همکنشی و همکاری همه ذینفعان و توسعه فعالیت‌های کارآفرینی و جهش تولید ملی و اقتصاد ملی با رویکرد مقاومتی

در این مرحله محقق مجموعه‌ای از محتواها را ایجاد کرده و آنها را مورد بازبینی قرار داد. این مرحله شامل دو مرحله بازبینی و تصفیه محتواها است. مرحله اول شامل بازبینی در سطح خلاصه‌های کد گذاری شده است. در مرحله دوم اعتبار محتواها در رابطه با مجموعه داده‌ها در نظر گرفته شد. بر اساس تحلیل محتوا ۳۱۴ کد در مرحله کد گذاری باز شناسایی شد.

جدول ۲. نمونه ای از نحوه تبدیل تعداد ۳۱۴ کد احصاء شده به محتواهای فرعی و فراوانی آنها (یافته‌های تحقیق)

کدهای اولیه	مقوله فرعی	فراوانی	مراجع
I12L40	بهبود محیط کسب و کار و	۲	
I12L37	حمایت از بخش		

مراجع	فراوانی	مقوله فرعی	کدهای اولیه
		خصوصی تعاونی با اصلاح مقررات	
I1A4 I1A5	۲	ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار با تأکید بر استفاده از توسعه فناوری	ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار با تأکید بر استفاده از توسعه فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان توسعه فناوری جهت ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار
I12L40 I2B9 I10J7 I10J19 I11K26	۵	توجه بیشتر در پرداخت یارانه‌ها به حمایت از تأسیس شرکت‌ها برای تجاری سازی ایده‌ها و تولید و اشتغال مولد در بخش خصوصی	حمایت دولت از دانش‌آموختگان کارآفرین در قالب اکوسیستم کارآفرینی تجاری سازی دانش پشتیبانی دانشگاه از ایده پردازی تا تجاری سازی دانش ضعف اطلاعات برای تجاری سازی دانش و ایده‌ها بحث تجاری سازی در نظام آموزش عالی
I10J28 I10J36 I12L32	۳	حفظ و تقویت مشروعیت اجتماعی دانشگاه	مشروعیت دادن به برنامه و قانونی کردن خط‌مشی پیاده سازی اکوسیستم کارآفرینی دانشگاه نسل سوم در هر زیست بوم متناسب با بافت اقتصادی، مشروعیت اجتماعی، سیاسی و فرهنگی مشروعیت اجتماعی دانشگاه
I7G13 I3C12 I12L33 I6F11 I3C16 I5E16 I7G46 I8H1 I8H5	۹	افزایش پاسخگویی به مشکلات و نیازهای جامعه	درک نیازهای واقعی جامعه و احصاء اولویت‌های مردم در حوزه اشتغال توجه به نیازها و فرهنگ عمومی حاکم بر جامعه برطرف شدن نیازها و مشکلات جامعه درک نیازهای واقعی جامعه و احصاء اولویت‌های مردم در حوزه اشتغال طراحی و ایجاد نظام حمایتگر از ایده‌ها و ابتکارات نو، مؤثر و مورد نیاز جامعه و کشور تیین ضرورت‌ها و اهمیت آشنایی با نیازهای فعلی و آتی جامعه ایرانی و جامعه جهانی و همسایگان تأکید بر حوزه دیجیتال مارکتینگ به عنوان نیاز روز جامعه دانشجویی و سازگار با سلیقه‌های نسل جدید امروز توجه به روند مدیریت دانشگاه‌های کشورهای سطح اول دنیا و نحوه اثرگذاری آنها در تولید ثروت و تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بازار کار بومی سازی رشته‌ها و سرفصل‌های درسی دانشگاه‌ها متناسب با اکوسیستم منطقه‌ای یا استانی در جهت امکان پاسخگویی به نیاز بازار کار
I3C4 I3C25 I4D6 I4D12	۴	ایفای نقش مؤثر در رشد اقتصادی و اجتماعی جامعه	تربیت نیروی انسانی متخصص دارای مهارت‌های لازم برای رشد اقتصادی کشور تأکید بر مسئولیت‌های اجتماعی جامعه دانشجویی و دانشگاهی کشور در اشتغالزایی، کارآفرینی و رشد اقتصادی کشور ورود فارغ التحصیلان دانشگاهی در عرصه‌های مختلف علمی، اقتصادی، تولیدی و خدماتی به‌عنوان منشاء تحولات و رشد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه جلب مشارکت نظام مند و سازمان دهی شده و هدفمند نخبگان کارآفرین برای رشد اقتصادی و توسعه کشور
I3C4 I1A9 I3C4 I5E13	۵	نیروی انسانی متخصص و متعهد متناسب با بازار کار	تربیت نیروی انسانی متخصص دارای مهارت‌های لازم برای رشد اقتصادی کشور تربیت نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (فعلی و آتی) تربیت نیروی انسانی متخصص دارای مهارت‌های لازم برای رشد اقتصادی کشور

مراجع	فراوانی	مقوله فرعی	کدهای اولیه
I7G14			توجه به ضعف‌ها و قوت‌های بخش‌های مختلف در جذب نیروی کار متخصص و تحصیل کرده استفاده از نیروهای متخصص و دارای تجربه‌ی مرتبط با کارآفرینی در مدیریت بخش‌های مربوط کارآفرینی و دانشگاه
I12L30			پیوند میان آموزش عمومی و عالی
I12L31			ایجاد پیوند بین دانشگاه و صنعت
I2B7	۶	پیوند آموزش عالی و	برقراری ارتباط میان آموزش و صنعت
I5E14		صنعت	ایجاد ارتباط مستمر و سازماندهی شده بین دانشگاه و دانشجو با جامعه، صنعت و تولید
I7G16			تقویت ارتباط دانشگاه و صنعت به عنوان پیشران بخش کارآفرینی دانشگاهی
I8H2			ایجاد پل ارتباطی بین دانشگاه‌ها و صنعت، تجارت، کشاورزی

با توجه به نتایج تحلیل محتوای مصاحبه‌های انجام شده با خبرگان، عوامل اجرای خط‌مشی‌های عمومی آموزش عالی کشور در راستای تحقق دانشگاه کارآفرین را می‌توان در ۱۳ شاخص تحت عنوان نقش دولت، نقش قانون‌گذاران، زیر ساخت فرهنگی، زیر ساخت‌های آموزشی و پژوهشی، زیر ساخت مالی، تعاملات نهادها و شبکه‌ها، مدیریت و منابع انسانی، محیط (زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی)، ساختار سازمان‌های مجری، اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم کارآفرینی آموزش عالی کشور، اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم اسلامی آموزش عالی کشور، سیاست‌های کلی اشتغال مقام معظم رهبری و تحقق دانشگاه کارآفرین و ۶۰ مقوله فرعی مطابق جدول ۳ طبقه‌بندی نمود.

جدول ۳. نتیجه نهایی کدگذاری محوری و شکل‌دهی مقوله‌های پژوهش یافته‌های تحقیق

مقوله	مفاهیم
نقش دولت	مدیریت شبکه تعاملات اجتماعی بین بازیگران اصلی آموزش عالی و اکوسیستم کارآفرینی؛ بازآرایی ساختاری سازمان‌های مجری با هدف تسهیل برقراری تعامل چند سویه دولت، دانشگاه و صنعت؛ بازنگری در چشم انداز، رسالت و کارکردهای نظام آموزش عالی با رویکرد اصلاح زنجیره ارزشی به سمت کارآفرینی و اسلامی شدن؛ ایجاد نهادهای تأمین مالی نوین جهت تأمین مالی پروژه‌های کارآفرینانه دانشگاه‌ها نظیر پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی؛ بهبود ساختار نهادهای علمی-تحقیقاتی و زیرساخت‌های فناوری
نقش قانون‌گذاران	شفافیت و فهم مسائل عمومی و توجه قانون‌گذاران به نیاز جامعه؛ هماهنگی و مشارکت قانونگذاران و مجریان به منظور رفع ابهام در اهداف مدنظر در زمان تصویب؛ تصویب قوانین جدید و روزآمد سازی مقررات لازم برای حوزه کسب‌وکار نوین، دانش بنیان و کارآفرینی مبتنی بر نوآوری در زمینه بیمه، مالیات و تأمین مالی؛ حمایت سیاسی قانون‌گذاران در مرحله اجرا قوانین و مقررات
زیر ساخت فرهنگی	طراحی و برگزاری برنامه‌های ترویجی، کنفرانس‌ها، سمینار و انجمن‌های علمی در حوزه کسب‌وکارهای نوین و کارآفرینی با رویکرد اخلاق مداری در بازار کار؛ تحول گفتمانی و فکری از طریق رسانه‌های عمومی در حیطه کارآفرینی و ارزش‌های اسلامی؛ تقویت نگرش مهارت‌گرایی و پژوهش محوری با اجتماعات کارآفرینانه؛ تقویت ارزشها و باورهای اسلامی مدیران، استادان و دانشجویان؛ ایجاد کافه کارآفرینی و کافه گفتگو در دانشگاه‌ها با هدف تبادل اطلاعات و ایده‌ها در حوزه کارآفرینی و کسب‌وکارهای نوین؛ برگزاری جشنواره‌های ایده و کارآفرینی با هدف معرفی الگوهای موفق فردی در حوزه‌های کسب‌وکار نوین
زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی	بازنگری محتوای آموزشی با رویکرد آموزش‌های حرفه‌ای و مهارتی متناسب با نیاز بازار کار و با جهت‌گیری اخلاق اسلامی؛ بهبود زیرساخت‌های لازم جهت اجرای بهینه طرح کارروزی؛ تغییر شیوه تدریس و بکارگیری روش‌های نوآورانه در نظام یادگیری؛ افزایش ظرفیت فرصت‌های مطالعاتی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی و استادان؛ همکاری دانشگاه‌های داخلی و خارجی در قالب طرح‌های کسب‌وکار دانشگاهی؛ مسأله محور کردن پژوهش‌های دانشجویی با هدف حل مشکلات و نیاز بازار و صنعت
زیر ساخت مالی	تنوع بخشی به منابع مالی دانشگاه‌ها از طریق انجام پروژه‌های مشترک با شرکت‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر؛ ایجاد شبکه‌های همکاری فعالیت‌های مالی بین نهادهای تأمین مالی بازارهای مالی و پولی کشور جهت تقویت بنیه مالی آموزش عالی؛ اصلاح مقررات آیین‌نامه مالی معاملات دانشگاه به منظور تجاری‌سازی تحقیق و توسعه؛ جانمایی تحقیق و توسعه در هزینه‌های بودجه آموزش عالی
تعاملات نهادها و شبکه‌ها	شبکه سازی اجتماعی-اطلاعاتی دانشگاه‌ها با صنایع و شرکت‌های مادر و نهادهای دولتی مرتبط در کشور با رویکرد احصاء و رفع مشکلات بازارهای کشور؛ برقراری ارتباطات بین المللی دانشگاه‌ها با دانشگاه‌های مطرح کارآفرین در جهان؛ گسترش و تقویت

مقاله	مفاهیم
مدیریت و منابع انسانی	شبکه‌های ارتباطی مختص به کارآفرینان دانشگاهی داخلی و بین‌المللی؛ ایجاد ستاد مرکزی برای هماهنگی و هم‌افزایی بین نهادهای چرخه علم و فناوری (پارک‌ها، مراکز رشد، دفاتر ارتباط با صنعت و ...)؛ تعامل عملی و مؤثر نهادهای علمی حوزوی و دانشگاه‌ها
محیط (زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی)	تطابق مسئولیت افراد با تخصص و دانش فردی افراد سازمان (کارکنان دانش‌محور)؛ تقویت رویکرد توانمندسازی علمی و مهارتی استادان و پژوهشگران در امکان‌سنجی ایده‌ها و بررسی امکان‌پذیری در بازار؛ حمایت مؤثر مدیریت عالی دانشگاه از کارآفرینی و اسلامی شدن دانشگاه؛ تربیت نیروی انسانی با روحیه کارگروهی، خلاقیت، ریسک‌پذیری، حل‌مسأله، تفکر انتقادی، روحیه پرشگرمی و اخلاق اسلامی برای ورود به بازارهای کشور
ساختار سازمان‌های مجری	شفافیت در اطلاعات و ثبات در بازارهای پولی و مالی کشور؛ تأثیرگذاری تحریم‌های اقتصادی و مشکلات صنعت؛ تغییرات سیستم‌های سیاسی؛ تغییرات فناوری و نیازهای عمومی اجتماعی و اقتصادی جامعه؛ میزان حمایت و اعتماد عمومی و همسویی با ارزش‌های اجتماعی (اخلاقی-اسلامی)
اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم کارآفرینی آموزش عالی کشور	وجود معیارهای قطعی و شفاف برای نظارت و ارزیابی عملکرد سازمان‌های مجری؛ میزان تناسب ساختار اداری و انعطاف در سازگاری با محیط و سازمان‌های موازی؛ اخذبازخور و ارزیابی میزان رضایت خدمات گیرندگان (تأثیر پذیران از خط‌مشی)؛ میزان پاسخگویی سازمان‌های مجری به محیط پیرامونی و مخاطبان
اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم اسلامی آموزش عالی کشور	نیروی انسانی آموزش دیده و متخصص متناسب با نیاز بازار با مسئولیت نظام آموزشی (تلفیق آموزش با پژوهش و مهارت)؛ تجاری سازی یافته‌های پژوهشی؛ حمایت از توسعه مراکز رشد و نوآوری با تأکید بر بخش غیر دولتی؛ تسهیل اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها
سیاست‌های کلی اشتغال مقام معظم رهبری	بهره‌گیری از آموزه‌های دینی و الگوهای اسلامی در ارتقاء جایگاه ارزش کار و آموزش کارآفرینان؛ غنی‌سازی محتوای برنامه‌های فرهنگی، آموزشی و دانشجویی مطابق با بینش و معارف اسلامی؛ تناسب ویژگی‌ها و الگوهای رفتاری منابع انسانی (دانشجو، استادان و مدیران) با ارزش‌ها و اخلاق اسلامی؛ تناسب نظام فرهنگی دانشگاه با ارزش‌ها و آموزه‌های اسلامی
تحقق دانشگاه کارآفرین	استفاده از تولیدات داخلی به عنوان ارزش اسلامی و ملی؛ بهبود محیط کسب و کار و حمایت از بخش خصوصی تعاونی با اصلاح مقررات؛ ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار با تأکید بر استفاده از توسعه فناوری؛ توجه بیشتر در پرداخت یارانه‌ها به حمایت از تأسیس شرکت‌ها برای تجاری سازی ایده‌ها و تولید و اشتغال مولد در بخش خصوصی

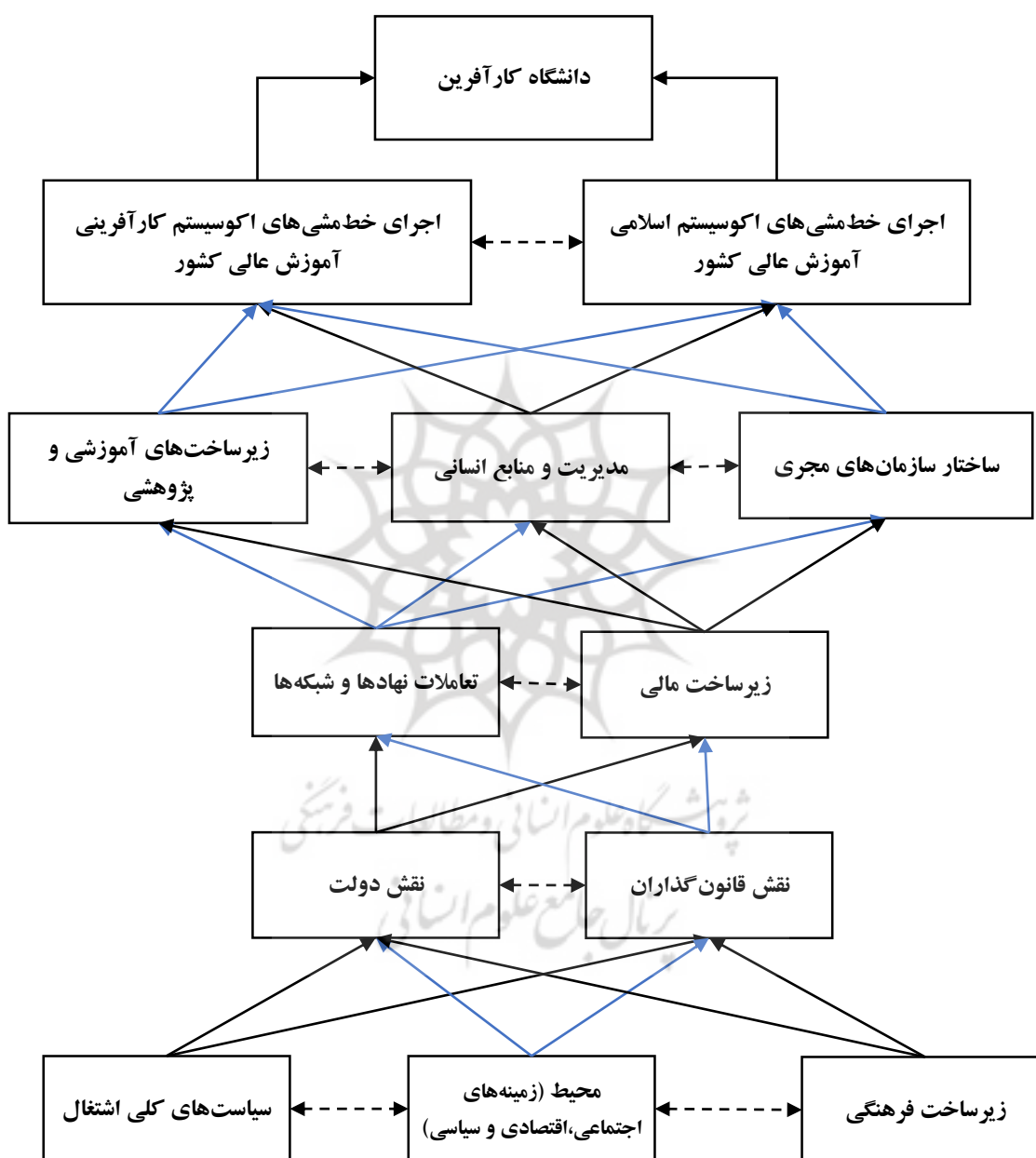
در گام بعد، اعتبارسنجی مقوله‌های حاصل از تحلیل کیفی مصاحبه‌های تخصصی صورت گرفت. برای غربال و شناسایی شاخص‌های نهایی از روش دلفی استفاده شد. تحلیل دلفی مبتنی بر دیدگاه خبرگان صورت پذیرفت. استفاده از مجموعه‌های فازی، سازگاری بیشتری با توضیحات زبانی و بعضاً مبهم انسانی دارد و بنابراین بهتر است که با استفاده از مجموعه‌های فازی (بکارگیری اعداد فازی) به پیش‌بینی بلندمدت و تصمیم‌گیری در دنیای واقعی پرداخت. در این مطالعه نیز برای فازی‌سازی دیدگاه خبرگان از اعداد فازی مثالی استفاده شد. دیدگاه خبرگان پیرامون اهمیت هر یک از شاخص‌ها با طیف فازی هفت درجه‌ای گردآوری شد. در راند اول شاخص‌های بهبود ساختار نهادهای علمی - تحقیقاتی و زیرساخت‌های فناوری، برگزاری جشنواره‌های ایده و کارآفرینی با هدف معرفی الگوهای موفق فردی در حوزه‌های کسب و کار نوین، افزایش ظرفیت فرصت‌های مطالعاتی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی و استادان و ایفای نقش مؤثر در رشد اقتصادی و اجتماعی جامعه امتیازی کمتر از آستانه تحمل کسب کردند و حذف گردیدند. مواردی که امتیازی بالای ۰/۷ کسب کردند برای راند دوم استفاده شدند. در راند دوم ۵۶ شاخص براساس دیدگاه خبرگان مورد ارزیابی قرار گرفت. تقویت ارزش‌ها و باورهای اسلامی مدیران، استادان و دانشجویان و همکاری دانشگاه‌های داخلی و خارجی در قالب طرح‌های کسب و کار دانشگاهی حذف شدند. شاخص‌های باقی‌مانده برای راند سوم مورد استفاده قرار گرفتند. در راند سوم ۵۴ شاخص براساس دیدگاه خبرگان مورد ارزیابی قرار گرفت و هیچ شاخصی حذف نشد که این خود نشانه‌ای برای پایان راندهای دلفی بود با این وجود برای حصول اطمینان بیشتر یک راند دیگر نیز ادامه یافت. به‌طور کلی یک رویکرد برای پایان دلفی آن است که میانگین امتیازات دو راند متوالی باهم مقایسه شوند.

در صورتی که اختلاف بین دو مرحله از حد آستانه خیلی کم (۰/۲) کوچکتر باشد در این صورت فرایند نظرسنجی متوقف می‌شود (چنگ و لین، ۲۰۰۲). براساس نتایج مشخص گردید که در تمامی موارد اختلاف کوچکتر از ۰/۲ بود؛ بنابراین می‌توان راندهای دلفی را به پایان برد.

در بخش کمی روش مدلسازی ساختاری-تفسیری استفاده شده است. این روش یک فرایند یادگیری تعاملی است که در آن مجموعه‌ای از سازه‌های متفاوت در قالب یک مدل نظام‌مند و جامع، ساختاردهی می‌شوند. در واقع با استفاده از این روش تأثیر یک سازه بر سایر سازه‌ها بررسی می‌شود. در این رو می‌توان روابط سازه‌ها را شناسایی کرد و مدلی ساختاری-تفسیری از سازه‌ها ارائه کرد و در نهایت سازه‌ها را براساس قدرت نفوذ و میزان وابستگی طبقه‌بندی نمود (آذر و غلامزاده، ۱۳۹۸). الگوهای حاصل از دیدگاه ساختاری تفسیری به دنبال رسیدن به سه هدف هستند: ۱- روابط عناصر را مشخص می‌کند، ۲- عناصر را سطح‌بندی می‌کند و ۳- میزان قدرت و وابستگی متغیرها را نشان می‌دهد.

نتایج تعیین روابط و سطح‌بندی ۱۳ سازه تحقیق نشان داد متغیر تحقق دانشگاه کارآفرین در سطح نخست قرار دارد. متغیرهای اجرای خطمشی‌های اکوسیستم کارآفرینی و اجرای خطمشی‌های اکوسیستم اسلامی در سطح دو قرار دارند. متغیرهای زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی، مدیریت و منابع انسانی و ساختار سازمان‌های مجری در سطح سه قرار دارند. متغیرهای زیرساخت مالی و تعاملات نهادها و شبکه‌ها در سطح چهار قرار دارند. متغیرهای نقش دولت و نقش قانون‌گذاران در سطح پنج قرار دارند. در نهایت افزایش متغیرهای زیرساخت فرهنگی، محیط (زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی) و سیاست‌های کلی اشتغال در سطح شش قرار دارند. نتایج تعیین روابط نیز نشان داد در سطح پنجم، مؤلفه‌های نقش قانون‌گذاران و نقش دولت با مؤلفه‌های سطح ششم دارای رابطه یک‌طرفه هستند. به این معنی که مؤلفه‌های نقش قانون‌گذاران و نقش دولت بر مؤلفه‌های زیرساخت فرهنگی، محیط (زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی) و سیاست‌های کلی اشتغال تأثیر نمی‌گذارد و فقط از آنها تأثیر می‌پذیرند. همچنین مؤلفه‌های نقش قانون‌گذاران و نقش دولت دارای رابطه دو طرفه هستند. در سطح چهارم مؤلفه‌های تعاملات نهادها و شبکه‌ها و زیرساخت مالی نیز دارای رابطه دو طرفه هستند به این معنی که هم تعاملات نهادها و شبکه‌ها بر زیرساخت مالی تأثیر می‌گذارد و هم زیرساخت مالی بر تعاملات نهادها و شبکه‌ها تأثیر می‌گذارد. یعنی اگر یکی از این مؤلفه‌ها بالا رود مؤلفه دیگر هم بالا می‌رود. از طرف دیگر این مؤلفه‌ها بر سطح سوم که مؤلفه‌های ساختار سازمان‌های مجری، مدیریت و منابع انسانی و زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی دارد نیز تأثیر گذارند. تمامی روابط میان سطح سوم و چهارم به صورت یک‌طرفه از سطح چهارم به سوم بوده و تأثیر گذاری مؤلفه‌های سطح چهارم بر تمامی مؤلفه‌های سطح سوم محرز است. لازم به ذکر است مؤلفه‌های ساختار سازمان‌های مجری، مدیریت و منابع انسانی و زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی دارای ارتباطی سویه (دو‌به‌دو) هستند و با یکدیگر در تعاملند. مؤلفه‌های مذکور بر مؤلفه‌های سطح دوم مدل که شامل اجرای خطمشی‌های اکوسیستم کارآفرینی آموزش عالی کشور و اجرای خطمشی‌های اکوسیستم اسلامی آموزش عالی کشور است، به صورت یک‌طرفه تأثیر گذارند. در سطح دوم مؤلفه‌های اجرای خطمشی‌های اکوسیستم کارآفرینی و اجرای خطمشی‌های اکوسیستم اسلامی نیز دارای رابطه دو طرفه هستند. به این معنی که هم اجرای خطمشی‌های اکوسیستم کارآفرینی بر اجرای خطمشی‌های اکوسیستم اسلامی تأثیر می‌گذارد و اجرای خطمشی‌های اکوسیستم اسلامی بر اجرای خطمشی‌های اکوسیستم کارآفرینی تأثیر می‌گذارد. در نهایت تمامی مؤلفه‌های مذکور منجر به ایجاد دانشگاه کارآفرین در سطح اول مدل می‌شوند. لازم به ذکر است

مؤلفه‌های اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم کارآفرینی و اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم اسلامی به صورت مستقیم بر این مؤلفه تأثیر دارند و سایر مؤلفه‌ها به صورت غیرمستقیم و از طریق اثرگذاری بر مؤلفه‌های دیگر منجر به دستیابی به دانشگاه کارآفرین در مدل می‌شوند. با توجه به عوامل، روابط و سطوح شناسایی شده، مدل نهایی اجرای خط‌مشی‌های عمومی آموزش عالی کشور در راستای تحقق دانشگاه کارآفرین تدوین گردید. الگوی نهایی پژوهش در شکل ۱ نمایش داده شده است.

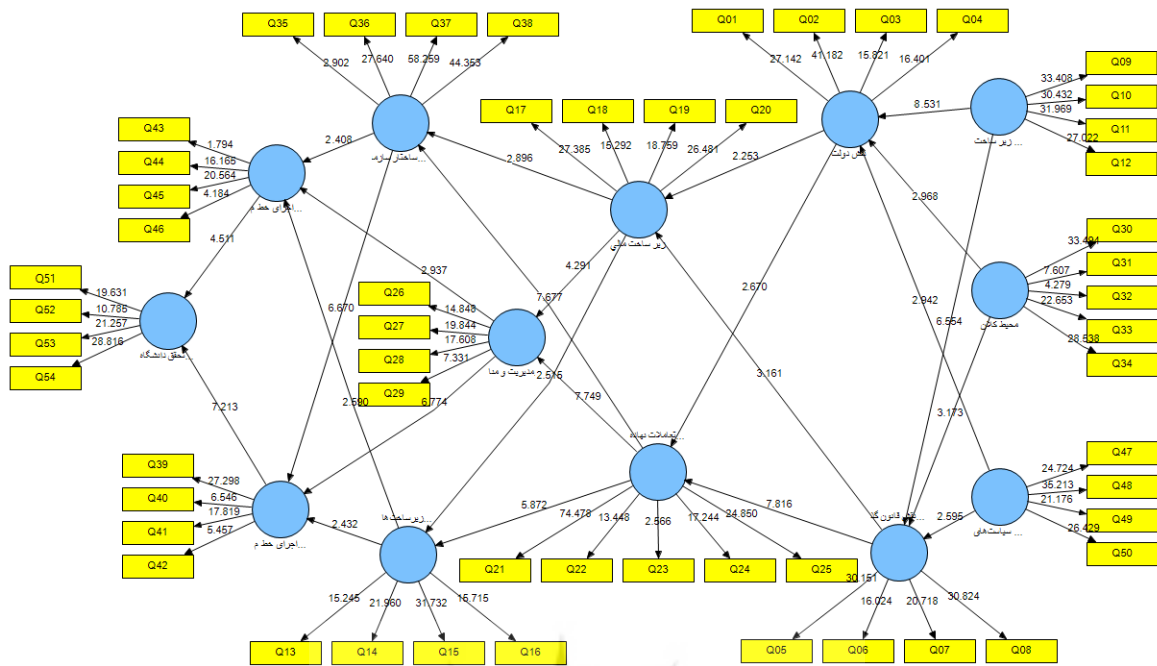

شکل ۱. عوامل مؤثر در تحقق دانشگاه کارآفرین (بر اساس یافته‌های حاصل از تحلیل محتوای مصاحبه با خبرگان)

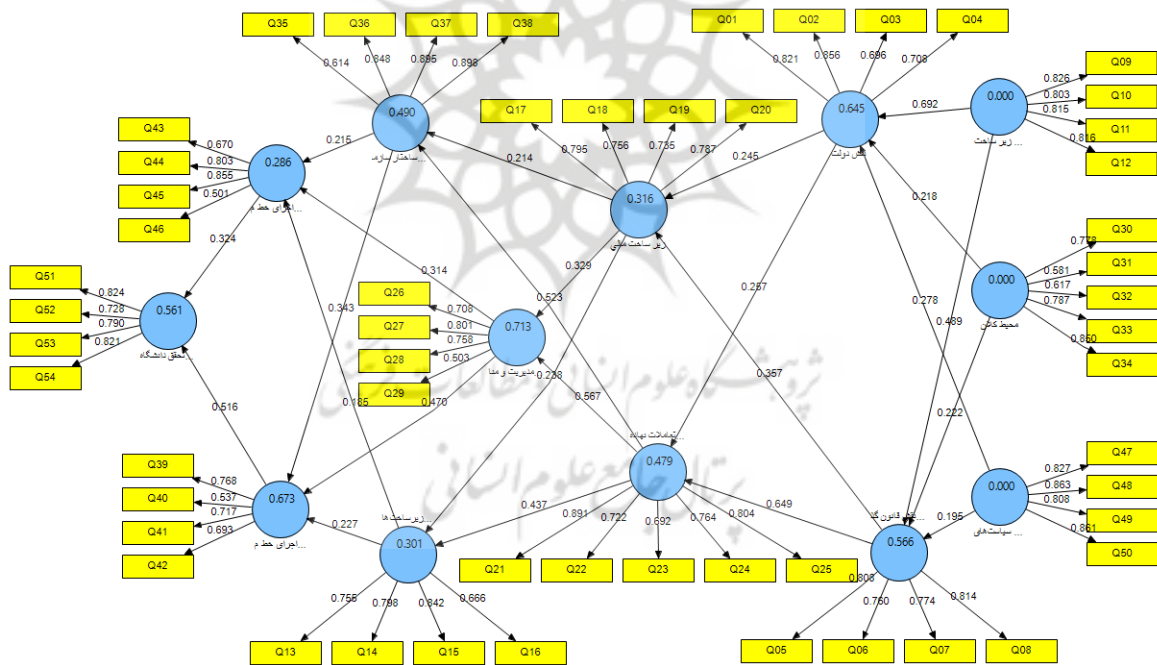
یافته‌های استنباطی

همان‌طور که گفته شد، جهت اعتبارسنجی مدل از تکنیک حداقل مربعات جزئی استفاده شده است که نتایج آن در

ادامه آورده شده است.

شکل ۲. اعتبارسنجی مدل اندازه‌گیری با روش حداقل مربعات جزئی (در حالت معناداری)

شکل ۳. اعتبارسنجی مدل اندازه‌گیری با روش حداقل مربعات جزئی (در حالت استاندارد)

با توجه به شکل ۲ و شکل ۳ مشاهده می‌شود که مقدار آماره t برای تمام متغیرها و همچنین مفاهیم، همگی بیشتر از $1/96$ و مقدار بارهای عاملی بیشتر از $0/5$ است و بدین ترتیب معناداری روابط تأیید می‌گردد. سنجش پایایی مدل توسط ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی و سنجش روایی (همگرا و واگرا) به وسیله میانگین واریانس استخراجی و آزمون فورنر و لارکر صورت گرفت که نتایج آن در ادامه آورده شده است.

جدول ۴. اعتبار سازه پژوهش

آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی (CR)	سازه‌های اصلی
۰/۷۴۶	۰/۷۲۰	اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم اسلامی آموزش عالی کشور
۰/۷۲۵	۰/۷۲۸	اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم کارآفرینی آموزش عالی کشور
۰/۸۰۲	۰/۸۷۰	تحقق دانشگاه کارآفرین
۰/۷۵۰	۰/۸۳۶	تعاملات نهادها و شبکه‌ها
۰/۸۳۱	۰/۸۸۸	زیر ساخت فرهنگی
۰/۷۷۰	۰/۸۵۲	زیر ساخت مالی
۰/۷۶۸	۰/۸۵۱	زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی
۰/۷۳۵	۰/۸۴۷	ساختار سازمان‌های مجری
۰/۸۶۳	۰/۹۰۵	سیاست‌های کلی اشتغال
۰/۷۲۲	۰/۸۲۱	محیط (زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی)
۰/۷۴۶	۰/۷۹۱	مدیریت و منابع انسانی
۰/۷۷۵	۰/۸۵۵	نقش دولت
۰/۷۹۹	۰/۸۶۹	نقش قانون‌گذاران

همان طور که در جدول ۴ نشان داده شده است، ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی بیشتر از ۰/۷ است که گویای پایایی بالای متغیرها در مدل است. جدول ۵ نیز نتایج سنجش روایی متغیرها را نشان می‌دهد.

جدول ۵. سنجش روایی متغیرهای مدل

AVE	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	سازه‌های پژوهش
														اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم اسلامی آموزش عالی کشور
۰/۵۲۵													۰/۷۲۵	اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم اسلامی آموزش عالی کشور
													۰/۲۱۷	اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم کارآفرینی آموزش عالی کشور
۰/۵۱۹												۰/۷۲۰	۰/۲۱۷	اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم کارآفرینی آموزش عالی کشور
													۰/۶۳۰	تحقق دانشگاه کارآفرین
۰/۶۲۷											۰/۷۹۲	۰/۲۹۷	۰/۶۳۰	تحقق دانشگاه کارآفرین
													۰/۵۴۰	تعاملات نهادها و شبکه‌ها
۰/۵۲۶										۰/۷۲۵	۰/۵۸۶	۰/۳۴۴	۰/۵۴۰	تعاملات نهادها و شبکه‌ها
													۰/۳۵۸	زیر ساخت فرهنگی
۰/۶۶۴								۰/۸۱۵	۰/۳۰۷	۰/۱۷۸	۰/۱۴۲	۰/۳۵۸	۰/۳۵۸	زیر ساخت فرهنگی
													۰/۴۲۹	زیر ساخت مالی
۰/۵۹۱								۰/۷۶۹	۰/۶۱۸	۰/۶۷۱	۰/۳۹۱	۰/۳۱۷	۰/۴۲۹	زیر ساخت مالی
													۰/۵۷۹	زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی
۰/۵۹۰								۰/۷۶۸	۰/۳۷۵	۰/۲۲۶	۰/۴۸۳	۰/۶۱۹	۰/۲۷۲	زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی

AVE	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	سازه‌های پژوهش
														ساختار
۰/۶۰۷						۰/۷۷۹	۰/۴۳۴	۰/۳۲۳	۰/۱۶۸	۰/۴۱۹	۰/۴۷۴	۰/۳۴۵	۰/۴۰۱	سازمان‌های مجری
۰/۷۰۵					۰/۸۴۰	۰/۱۵۳	۰/۳۷۱	۰/۲۶۸	۰/۱۸۷	۰/۲۱۴	۰/۲۵۵	۰/۳۰۱	۰/۳۰۰	سیاست‌های کلی اشتغال محیط (زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی)
۰/۵۱۲				۰/۷۱۵	۰/۱۶۵	۰/۲۶۷	۰/۳۹۳	۰/۳۸۰	۰/۲۸۲	۰/۱۷۳	۰/۱۷۵	۰/۳۲۸	۰/۳۹۰	اجتماعی، اقتصادی و سیاسی)
۰/۵۱۳			۰/۷۱۶	۰/۱۶۶	۰/۳۸۶	۰/۳۰۴	۰/۲۵۹	۰/۳۲۳	۰/۳۳۰	۰/۲۷۴	۰/۲۱۰	۰/۳۲۰	۰/۳۱۲	مدیریت و منابع انسانی
۰/۵۹۸		۰/۷۷۳	۰/۲۵۵	۰/۳۲۶	۰/۴۱۳	۰/۳۲۶	۰/۳۱۷	۰/۲۹۵	۰/۱۵۴	۰/۱۷۶	۰/۳۹۴	۰/۲۸۴	۰/۲۳۲	نقش دولت
۰/۶۲۳	۰/۷۸۹	۰/۳۸۵	۰/۳۵۰	۰/۱۷۴	۰/۳۲۰	۰/۳۷۱	۰/۲۵۳	۰/۳۳۳	۰/۳۱۸	۰/۲۴۹	۰/۴۱۸	۰/۲۱۸	۰/۲۰۴	نقش قانون‌گذاران

با توجه به جدول ۵، جذر AVE تمامی متغیرها (اعداد موجود در قطر اصلی ماتریس) از همبستگی آن متغیر با سایر متغیرها، بیشتر است. به عبارتی روایی و اگرایی مدل در حد مناسبی است. همچنین با توجه به (۱) معنادار بودن و مقدار بیشتر از ۰/۵ بارهای عاملی، (۲) مقدار AVE بیشتر از ۰/۵ و (۳) مقدار CR بیشتر از AVE، وجود روایی همگرا مورد تأیید قرار می‌گیرد. بدین ترتیب روایی همگرا و اگرایی متغیرها در مدل تأیید گردید. در ادامه به بررسی روابط میان سازه‌های اصلی پژوهش در مدل ساختاری پرداخته شد که نتایج آن در جدول ۶ آورده شده است.

جدول ۶. خلاصه نتایج بخش ساختاری مدل (روابط متغیرهای مدل)

نتیجه	آماره t	ضریب مسیر	متغیر وابسته	متغیر مستقل
تأیید	۸/۵۳۱	۰/۶۹۲	نقش دولت	زیر ساخت فرهنگی
تأیید	۲/۹۶۸	۰/۲۱۸	نقش دولت	محیط (زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی)
تأیید	۲/۹۴۲	۰/۲۷۸	نقش دولت	سیاست‌های کلی اشتغال
تأیید	۶/۵۵۴	۰/۴۸۹	نقش قانون‌گذاران	زیر ساخت فرهنگی
تأیید	۳/۱۷۳	۰/۲۲۲	نقش قانون‌گذاران	محیط (زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی)
تأیید	۲/۵۹۵	۰/۱۹۵	نقش قانون‌گذاران	سیاست‌های کلی اشتغال
تأیید	۲/۲۵۳	۰/۲۴۵	زیر ساخت مالی	نقش دولت
تأیید	۲/۶۷۰	۰/۲۸۷	تعاملات نهادها و شبکه‌ها	نقش دولت
تأیید	۳/۱۶۱	۰/۳۵۷	زیر ساخت مالی	نقش قانون‌گذاران
تأیید	۷/۸۱۶	۰/۶۴۹	تعاملات نهادها و شبکه‌ها	نقش قانون‌گذاران
تأیید	۲/۸۹۶	۰/۲۱۴	ساختار سازمان‌های مجری	زیر ساخت مالی
تأیید	۴/۲۹۱	۰/۳۲۹	مدیریت و منابع انسانی	زیر ساخت مالی
تأیید	۲/۵۱۵	۰/۲۳۸	زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی	زیر ساخت مالی
تأیید	۷/۶۷۷	۰/۵۲۳	ساختار سازمان‌های مجری	تعاملات نهادها و شبکه‌ها
تأیید	۷/۷۴۹	۰/۵۶۷	مدیریت و منابع انسانی	تعاملات نهادها و شبکه‌ها
تأیید	۵/۸۷۲	۰/۴۳۷	زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی	تعاملات نهادها و شبکه‌ها
تأیید	۲/۴۰۸	۰/۲۱۵	خط‌مشی‌های اکوسیستم کارآفرینی	ساختار سازمان‌های مجری
تأیید	۴/۶۷۰	۰/۳۱۴	خط‌مشی‌های اکوسیستم کارآفرینی	مدیریت و منابع انسانی
تأیید	۲/۵۹۰	۰/۱۸۵	خط‌مشی‌های اکوسیستم کارآفرینی	زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی
تأیید	۶/۶۷۰	۰/۳۴۳	خط‌مشی‌های اکوسیستم اسلامی	ساختار سازمان‌های مجری

نتیجه	آماره t	ضریب مسیر	متغیر وابسته	متغیر مستقل
تأیید	۶/۷۷۴	۰/۴۷۰	خط‌مشی‌های اکوسیستم اسلامی	مدیریت و منابع انسانی
تأیید	۲/۵۹۰	۰/۲۲۷	خط‌مشی‌های اکوسیستم اسلامی	زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی
تأیید	۷/۲۱۳	۰/۵۱۶	تحقق دانشگاه کارآفرین	خط‌مشی‌های اکوسیستم کارآفرینی
تأیید	۴/۵۱۱	۰/۳۲۴	تحقق دانشگاه کارآفرین	خط‌مشی‌های اکوسیستم اسلامی

در انتها با توجه به شاخص‌های $R2$ ، $Q2$ ، $F2$ و GOF به ارزیابی برازش مدل ساختاری پرداخته شد به نتایج ارزیابی برازش مدل در جدول ۷ اشاره شده است.

جدول ۷. خلاصه نتایج ارزیابی برازش ساختار مدل

GOF	F2	Q2	R2	سازه‌های اصلی
	۰/۳۶۷	۰/۳۱۲	۰/۲۸۶	اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم اسلامی آموزش عالی کشور
	۰/۴۲۶	۰/۱۰۶	۰/۶۷۳	اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم کارآفرینی آموزش عالی کشور
	-	۰/۲۵۳	۰/۵۶۱	تحقق دانشگاه کارآفرین
	۰/۶۲۷	۰/۲۲۵	۰/۴۷۹	تعاملات نهادها و شبکه‌ها
	۰/۳۰۷	۰/۲۳۱	-	زیر ساخت فرهنگی
	۰/۴۳۶	۰/۴۳۶	۰/۳۱۶	زیر ساخت مالی
۰/۳۸۵	۰/۳۱۳	۰/۱۶۶	۰/۳۰۱	زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی
	۰/۳۰۴	۰/۱۶۱	۰/۴۹۰	ساختار سازمان‌های مجری
	۰/۳۹۴	۰/۲۸۰	-	سیاست‌های کلی اشتغال
	۰/۷۰۳	۰/۷۰۳	-	محیط (زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی)
	۰/۲۵۷	۰/۲۵۷	۰/۷۱۳	مدیریت و منابع انسانی
	۰/۱۷۵	۰/۳۳۱	۰/۶۴۵	نقش دولت
	۰/۳۳۱	۰/۳۳۹	۰/۵۶۶	نقش قانون‌گذاران

با توجه به جدول ۷، مقدار $R2$ برای سازه‌های درون‌زای مدل، مطلوب است؛ مقدار $R2$ تحقق دانشگاه کارآفرین ۰/۵۶۱ گزارش شده است که مقدار قابل قبولی است. مقدار $Q2$ در تمامی موارد مثبت به دست آمده که نشان می‌دهد برازش مدل مناسب است. مقدار اندازه اثر ($F2$) برای متغیرهای پژوهش در سطح متوسط تا قوی برآورد شده است. همچنین، شاخص GOF برابر ۰/۳۸۵ است که نشان می‌دهد مدل از برازش مطلوبی برخوردار است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادهای پژوهش

طبق یافته‌های پژوهش به کارگیری و پیاده‌سازی سیاست‌های کلی اشتغال در این مدل نیز به‌عنوان اساس و پایه مدل محسوب شده و بسیار حائز اهمیت است و از آنجا که تأثیرگذارترین نقش را در مدل ایفا می‌نماید، به‌عنوان سطح ششم مدل انتخاب شده است. مؤلفه‌های زیر ساخت فرهنگی، محیط (زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی) و سیاست‌های کلی اشتغال، از مضامین کلیدی در اجرای خط‌مشی‌های عمومی اکوسیستم کارآفرینی اسلامی است. در اجرای خط‌مشی‌های عمومی اکوسیستم می‌بایست زیرساخت فرهنگی مرتبط با آن در جامعه و دانشگاه استقرار یابد واضح است که هر نظام آموزشی تحت تأثیر متن فرهنگی یک جامعه قرار می‌گیرد. خبرگان معتقدند ایجاد بسترهای لازم فرهنگی همچون ایجاد بحث و گفت‌وگو جدید و همسویی خط‌مشی با هنجارها و ارزش‌های جامعه، برای اجرای خط‌مشی‌های آموزش عالی و تضمین کیفیت دارای اهمیت است. و همچنین محیط نیز زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را جهت

نهادینه‌سازی اجرای خطمشی‌های عمومی اکوسیستم فراهم آورد. همچنین، تأثیر نقش دولت و قانون‌گذاران بر تعاملات نهادها و شبکه‌ها مورد تأیید قرار گرفت که در یافته‌های تحقیق **فیگروآ هونچ-و و همکاران (۲۰۲۰)**، که اجرا باید به نقش‌های متصور توسط بازیگران مختلف توجه کند و تعامل بین سیاست‌های عمومی و طراحی اداری سیاسی، منابع مورد نظر و کانال‌های ارتباطی را در نظر بگیرد همخوانی دارد.

به اعتقاد خبرگان مشارکت‌کننده در پژوهش باید در زمان تدوین خطمشی، چگونگی تبدیل اهداف و رسالت‌های جامع در حوزه آموزش عالی به اهداف و مأموریت‌های عملیاتی در دانشگاه‌ها و سایر نهادهای اجرایی و تعیین نقش و جایگاه هر دانشگاه و اداره در برنامه مشخص شده، با اهداف عینی قابل اندازه‌گیری به صورت شفاف مشخص گردد؛ در این صورت منجر به اجرای درست خطمشی می‌گردد. در نتایج مطالعه **مانا و مافیت^۱ (۲۰۲۱)** اجرای خطمشی محل اصلی بیان جنگ و درگیری سیاسی است که نیازمند دقت نظر و حمایت لازم جهت تحقق اهداف خطمشی و عدم انحراف آن است که با نتایج تحقیق همسو است. رسالت دانشگاه‌ها، فراسوی علم و پژوهش صرف درون‌دانشگاهی، در جهت خدمت به جامعه سوق داده شد و نقش دانشگاه‌ها از تک‌نقشی و تک‌نهادی به چندنقشی و چندنهادی یعنی نقش آموزشی، پژوهشی، خدماتی، انتشاراتی و رشد حرفه‌ای تکامل یافته است. به این ترتیب تعاملات نهادها و شبکه‌ها به عنوان یکی از مقوله‌ها به مدل پژوهش اضافه گردید. **استم و وندی ون^۲ (۲۰۲۱)** نیز شبکه‌ها، رهبری، زیرساخت‌های فیزیکی، منابع مالی و خدمات واسطه‌ای را تأیید کرده‌اند. به اعتقاد خبرگان عدم ارتباط بین دانشگاه با صنعت و سایر نهادهای ذیربط به گونه‌ای است که جایگاه رشته‌های تحصیلی در صنعت و تولید چندان شکل نگرفته و تا زمانی که این ارتباط و تعاملات شکل نگیرد نمی‌توان به پیشرفت جدی در تحقق اهداف خطمشی‌ها امیدوار بود. به اعتقاد خبرگان دانشگاه کار خود را انجام می‌دهد و صنعت و جامعه مسیر خود را طی می‌کنند در حالی که همگرایی بین آنها باید جدی گرفته شود. **مطالعات نیهاگن^۳ و همکاران (۲۰۱۷)** نیز بر فرآیند پیاده‌سازی به عنوان الگوهای مشارکت و اعتماد در میان بازیگران اشاره کرده‌اند.

به اعتقاد خبرگان، زمانی که دولت با کمبود بودجه مواجه می‌شود، در اولین اقدام بودجه تحقیق و توسعه سازمان‌ها را محدود می‌کند و این محدودیت بودجه باعث می‌شود که چرخه خطمشی‌گذاری کامل طراحی نگردد و تصمیمات کوتاه‌مدتی گرفته شود. به این ترتیب، اهمیت زیرساخت مالی به عنوان یکی از مؤلفه‌های مدل پژوهش تعیین گردید. از دیگر نتایج به دست آمده، تأثیر مثبت و معنادار نقش دولت بر زیرساخت مالی بود که با یافته‌های پژوهش **سکاریکا^۴ (۲۰۲۰)** که به چالش‌های اصلی مدیریت دولتی و اجرای خطمشی‌ها پرداخته و مدرن‌سازی مدیریت دولتی را پیشنهاد داده شده است همخوانی دارد. در مطالعه **هاولت^۵ (۲۰۱۹)** نیز بر اهمیت ابزارهای انتخابی اجرای خطمشی توسط دولت‌ها برای تصحیح مشکلات سیاست و درک بهتر و بهبود فرآیندهای تحلیل خطمشی و تدوین خطمشی تأکید شده است.

به اعتقاد خبرگان به‌طور خاص در نظام آموزش عالی ایران این مسائلی از قبیل آموزش تئوری‌محور و ضعف در درس و آموزش‌های کاربردی بوروکراسی و عدم انعطاف سیستم مدیریت دانشگاه، ضعف ارتباطات و فقدان شبکه‌های ارتباطی میان سرمایه‌گذاران و فعالان صنعت و دانشگاهیان، فرهنگ متفاوت فعالان دانشگاه و صنعت، قوانین ضعیف حفاظت از دارایی‌های فکری در سطح ملی، وابسته بودن دانشگاه به بودجه‌های دولتی، ضعف اطلاعات دانشگاه

¹ Manna & Moffitt

² Stam & Van de Ven

³ Nyhagen

⁴ Skarica

⁵ Howlett

درباره نیازها و اولویت‌های بخش کسب و کار و عدم احساس نیاز و فقدان انگیزه در دانشگاه برای تجاری‌سازی دانش مانع از اجرای خطه‌مشی‌های اکوسیستم کارآفرینی اسلامی آموزش عالی کشور شده است. فیچر و تیمن^۱ (۲۰۱۸) نیز چارچوب زیربنایی دانشگاه که متشکل از استراتژی‌ها، ساختارها و فرهنگ دانشگاه است؛ را مورد تأکید قرار داده اند. دانشگاه‌های کارآفرین بر اساس تحقیقات کاربردی و نیازمحور شکل گرفتند و عموماً کارآفرین و مبتنی بر کارآفرینی و حل مسائل جامعه با رویکرد علمی و نظام‌یافته در تعامل با محیط پیرامونی هستند. محور و مأموریت کانونی نظام دانشگاهی در دانشگاه نسل سوم، کارآفرینی است. در چنین دانشگاهی، دانشجویان باید هم‌زمان مجموعه‌ای از دانش، مدیریت دانش و مدیریت کارآفرینی را فراگیرند تا بتوانند در زمینه صنعت شروع به فعالیت کنند. دانشجوی دانشگاه کارآفرین، مسلط به علوم مقدماتی بوده و از مهارت‌های تحلیلی و تفکر انتقادی بهره‌مند است؛ به ریسک‌پذیری، نوآوری و حل مسائل تشویق می‌شود؛ به اعتقاد خبرگان در صورت تحقق دانشگاه منجر به ارتباط صنعت و دانشگاه، ایجاد اشتغال پایدار، افزایش پاسخگویی به مشکلات و نیازهای جامعه، حفظ مشروعیت اجتماعی دانشگاه و نقش مؤثر در اقتصاد کشور و نهایتاً تحقق سیاست‌های کلان خواهند شد. به اعتقاد وانگ^۲ و همکاران (۲۰۲۲) دانشگاه کارآفرین، دانشگاهی است که کارآفرینی علمی در آن بتواند نیرویی برای رشد اقتصادی ایجاد کند و باعث رقابت در بازارهای جهانی شود. علوی و همکاران (۱۴۰۰) نیز دریافتند استقلال آموزشی، پژوهشی و فناورانه می‌تواند با کمک به فرایند جاری‌سازی فرایند مدیریت ریسک بر فرایند نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت عملکرد دانشگاه کارآفرین مؤثر باشد.

یافته‌های تحقیق فیچر و آهونجو و همکاران (۲۰۲۰) در خصوص چالش‌های اجرایی در سیاست‌های عمومی حاکی از آن است که یک مدل از اجرا باید به ارزش و علائق، ابزار خطه‌مشی‌گذاری، ساختار یا طراحی سازمانی و گروه‌های هدف توجه داشته باشد؛ بنابراین اجرای خطه‌مشی‌های عمومی تحت تأثیر طراحی و پیش‌داوری‌هایی که شامل ابزارهای انتخاب‌شده سیاست‌ها، سازمانی که آن را مدیریت می‌کند، در دسترس بودن منابع، نوع بازیگران مداخله‌کننده و گیرندگان است در میان یا سایر جنبه‌ها قرار می‌گیرد. علاوه بر آن، اجرا باید به نقش‌های متصور توسط بازیگران مختلف توجه کند و تعامل بین سیاست‌های عمومی و طراحی اداری سیاسی، منابع مورد نظر و کانال‌های ارتباطی را در نظر بگیرد که به‌طور کلی با نتایج این تحقیق همسو است.

به‌منظور کاربردی کردن نتایج به دست آمده، می‌توان پیشنهادهایی مطرح نمود؛ ایجاد نهادهای تأمین مالی نوین جهت تأمین مالی پروژه‌های کارآفرینانه دانشگاه‌ها نظیر پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی و بهبود ساختار نهادهای علمی-تحقیقاتی و زیرساخت‌های فناوری می‌تواند به تقویت بستر حاکم منجر شود؛ تصویب قوانین جدید و روزآمد سازی مقررات لازم برای حوزه کسب و کار نوین، دانش بنیان و کارآفرینی مبتنی بر نوآوری در زمینه بیمه، مالیات و تأمین مالی به همراه حمایت سیاسی قانونگذاران در مرحله اجرا قوانین و مقررات نیز در اجرای خطه‌مشی‌های عمومی اکوسیستم کارآفرینی- اسلامی آموزش عالی کشور تاثیر گذارند؛ مدیران می‌توانند با ایجاد کافه کارآفرینی و کافه گفتگو در دانشگاه‌ها با هدف تبادل اطلاعات و ایده‌ها در حوزه کارآفرینی و کسب و کارهای نوین و برگزاری جشنواره‌های ایده و کارآفرینی با هدف معرفی الگوهای موفق فردی در حوزه‌های کسب و کار نوین، بر چالش‌های محیطی اجرای خطه‌مشی‌های عمومی آموزش عالی کشور نیز فائق آیند؛ استادان با تغییر شیوه تدریس و بکارگیری روش‌های نوآورانه

¹ Fichter & Tiemann

² Wang

در نظام یادگیری و مدیران نیز با افزایش ظرفیت فرصت‌های مطالعاتی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی و استادان نقش مهمی در اجرای خط‌مشی‌های عمومی اکوسیستم آموزش عالی کشور بر عهده دارند؛ به کمک شبکه‌سازی اجتماعی - اطلاعاتی دانشگاه‌ها با صنایع و شرکت‌های مادر و نهادهای دولتی مرتبط در کشور با رویکرد احصاء و رفع مشکلات بازارهای کشور بخشی از اهداف اجرای خط‌مشی‌های عمومی اکوسیستم کارآفرینی - اسلامی آموزش عالی کشور را قابل دستیابی نمایند؛ همچنین برقراری ارتباطات بین‌المللی دانشگاه‌ها با دانشگاه‌های مطرح کارآفرین در جهان که منجر به گسترش و تقویت شبکه‌های ارتباطی مختص به کارآفرینان دانشگاهی داخلی و بین‌المللی نیز می‌شود، جهت نهادینه‌سازی اجرای خط‌مشی‌های عمومی اکوسیستم آموزش عالی کشور توصیه می‌گردد؛ امر شفافیت در اطلاعات و ثبات در بازارهای پولی و مالی کشور در دستور کار مدیران مربوطه قرار گیرد. تاثیر گذاری تحریم‌های اقتصادی و مشکلات صنعت و تغییرات سیستم‌های سیاسی غیر قابل انکار است، ولی با حفظ انسجام و هماهنگی میان اعضاء می‌توان بر مشکلات محیطی موجود غلبه نمود؛ با وجود معیارهای قطعی و شفاف برای نظارت و ارزیابی عملکرد سازمان‌های معجری و میزان تناسب ساختار اداری و انعطاف در سازگاری با محیط و سازمان‌های موازی، می‌توان ساختار سازمانی را تقویت نمود. در همین راستا، اخذ بازخور و ارزیابی میزان رضایت خدمات‌گیرندگان (تاثیر پذیران از خط‌مشی) و میزان پاسخگویی سازمان‌های معجری به محیط پیرامونی و مخاطبان نیز در این مسیر نقش بسزایی دارند؛ با استخدام و انتصاب نیروی انسانی آموزش دیده و متخصص متناسب با نیاز بازار با مسئولیت نظام آموزشی (تلفیق آموزش با پژوهش و مهارت) به تجاری‌سازی یافته‌های پژوهشی پرداخته شود. همچنین حمایت از توسعه مراکز رشد و نوآوری با تأکید بر بخش غیر دولتی نیز منجر به تسهیل اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها خواهد شد؛ توجه بیشتر در پرداخت یارانه‌ها برای حمایت از تأسیس شرکت‌ها جهت تجاری‌سازی ایده‌ها و تولید و اشتغال مولد در بخش خصوصی نیز در تحقق اجرای خط‌مشی‌های آموزش عالی کشور نیز مثر خواهد بود. به‌منظور غنی‌سازی نتایج پژوهش حاضر، سایر پژوهشگران می‌توانند با در نظر گرفتن نظرات سایر ذینفعان و فعالان، نتایج بخش کمی را تکمیل نموده و مقایسه‌ای بین یافته‌های این پژوهش با یافته‌های پژوهش خود انجام دهند. همچنین می‌توانند میزان اجرای خط‌مشی‌های اکوسیستم آموزش عالی کشور را در قلمروهای مختلف جغرافیایی سنجیده و مقایسه‌ای بین آن‌ها انجام دهند. با توجه به این که پژوهش حاضر در زمان پاندمی ویروس کرونا انجام شد، لذا دشوار بودن فرایند انجام مصاحبه با مدیران و همچنین وجود محدودیت زمانی و هزینه‌ای برای پژوهشگر را می‌توان از جمله محدودیت‌های پژوهش ذکر نمود.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از معاونت محترم پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان به خاطر حمایت معنوی در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.

منابع

آذر، عادل و غلامزاده، رسول (۱۳۹۸). کمترین مربعات جزئی. تهران: انتشارات نگاه دانش.
 دهقانی سلطانی، مهدی و یوسفی، حامد (۱۳۹۸). مروری بر مفاهیم و مدل‌های کارآفرینی. اولین کنفرانس بین‌المللی مدیریت دانش، بلاکچین و اقتصاد، تهران.

- زینی وندمقدم، رضا؛ باقرزاده، محمدرضا؛ قلی پور کنعانی، یوسف؛ متانی، مهرداد و عارف‌نژاد، محسن (۱۴۰۰). طراحی مدل اجرای خط‌مشی‌های وزارت آموزش و پرورش با استفاده از روش مدل‌سازی ساختاری تفسیری. *خط‌مشی‌گذاری عمومی در مدیریت*، ۱۲(۲)، ۶۷-۸۴. https://journals.srbiau.ac.ir/article_18200.html
- علوی، سید مسلم؛ رعنائی کوردشولی، حبیب‌اله؛ علی محمدلو، مسلم و سلیمی، قاسم (۱۴۰۰). طراحی الگوی حکمرانی دانشگاه نسل سوم با رویکرد مدل‌سازی ساختاری تفسیری جامع. *مدیریت و برنامه ریزی در نظام‌های آموزشی*، ۱۴(۱)، ۲۱۳-۲۴۵. https://mpes.sbu.ac.ir/article_100668.html
- علی‌آبادی، ابراهیم؛ عزیزی، محمد؛ عالم تبریز، اکبر و داوری، علی (۱۳۹۷). شناسایی موانع اجرای خط‌مشی‌های کارآفرینی و نوآوری در برنامه‌های توسعه جمهوری اسلامی ایران. *ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی*، ۸(۳)، ۹۵-۱۳۲. <https://www.sid.ir/paper/223422/fa>
- محمدی، اکبر؛ صدقیانی، مهدی؛ یدالهی، میلاد و البدوی، امیر (۱۳۹۷). شناسایی بازیگران کلیدی در توسعه اکوسیستم نوآوری صنعت پایین دست پتروشیمی ایران. *رشد فناوری*، ۱۴(۵۴)، ۳۶-۴۵. <http://roshdefanavari.ir/Article/20556>
- مهدی، رضا (۱۳۹۴). جایگاه مهارت‌آموزی در دانشگاه‌های نسل سوم. *مهارت‌آموزی*، ۴(۱۴)، ۱۰۳-۱۱۷. <https://www.sid.ir/paper/255976/fa>
- موسوی، سید حسین؛ صالحی عمران، ابراهیم؛ فراستخواه، مقصود و توفیقی، جعفر (۱۳۹۶). ارائه مدل توسعه دانشگاه کارآفرین در ایران. *آموزش مهندسی ایران*، ۱۹(۷۶)، ۱-۲۸. <https://doi.org/10.22047/ijee.2018.98838.1481>
- میشمی، امیرمهدی؛ محمدی الیاسی، قنبر؛ مبینی دهکردی، علی و حجازی، سیدرضا (۱۳۹۶). ابعاد و مؤلفه‌های اکوسیستم کارآفرینی فناورانه در ایران. *مدیریت توسعه فناوری*، ۵(۳)، ۹-۴۲. https://jtdm.iroost.ir/article_713.html

References

- Alavi, S.M., Ranaei Kordshouli, H.A., Alimohammadlou, M., & Salimi, G. (2021). Designing a third generation university governance model using total interpretive structural modeling. *Journal of Management and Planning In Educational System*, 14(1), 213-254 https://mpes.sbu.ac.ir/article_100668.html?lang=en [In Persian].
- Aliabadi, I., Azizi, M., Alamtabriz, A., & Davari, A. (2017). Identifying obstacles to the implementation of entrepreneurship and innovation policies in the development programs of the Islamic Republic of Iran. *Innovation and Creativity in Human Sciences*, 8(3), 95-132 <https://www.sid.ir/paper/223422/fa> [In Persian].
- Azar, A., & Gholamzadeh, R. (2018). Partial least squares. Tehran: Negah Danesh Publications [In Persian].
- Crow, M.M., Whitman, K., & Anderson, D.M. (2020). Rethinking academic entrepreneurship: university governance and the emergence of the academic enterprise. *Public Administration Review*, 80(3), 511-515 <https://doi.org/10.1111/puar.13069>.
- Cheng, C.H., & Lin, Y. (2002). Evaluating the best main battle tank using fuzzy decision theory with linguistic criteria evaluation. *European Journal of Operational Research*, 142(1), 174-186 [https://doi.org/10.1016/S0377-2217\(01\)00280-6](https://doi.org/10.1016/S0377-2217(01)00280-6).
- Dalmarco, G., Hulsink, W., & Blois, G. V. (2018). Creating entrepreneurial universities in an emerging economy: Evidence from Brazil. *Technological Forecasting and Social Change*, 135, 99-111 <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2018.04.015>.
- Dehghani Soltani, M., & Yousefi, H. (2018). An overview of entrepreneurship concepts and models. *The First International Conference on Knowledge Management, Blockchain and Economics*, Tehran. <https://civilica.com/doc/968350> [In Persian].
- Figueroa Huencho, V., Lagos Fernández, C., Manriquez Hizaut, M., & Rebolledo Sanhueza, J. (2020). Implementation challenges in public policies towards indigenous peoples: the impact of health policies in urban contexts. *Journal of Intercultural Studies*, 41(4), 405-423 <https://doi.org/10.1080/07256868.2020.1779201>
- Fichter, K., & Tiemann, I. (2018). Factors influencing university support for sustainable entrepreneurship: Insights from explorative case studies. *Journal of Cleaner Production*, 175, 512-524
- Heaton, S., Siegel, D.S., & Teece, D.J. (2019). Universities and innovation ecosystems: a dynamic capabilities perspective. *Industrial and Corporate Change*, 28(4), 921-939 <https://doi.org/10.1093/icc/dtz038>.
- Howlett, M. (2019). *Designing public policies: Principles and instruments*. Routledge. <https://www.routledge.com/Designing-Public-Policies-Principles-and-Instruments/Howlett/p/book/9781032380865>.
- Mahdi, R. (2014). The position of skill training in third generation universities. *Skill Education*, 4(14), 103-117 <https://www.sid.ir/paper/255976/fa> [In Persian].

- Manna, P., & Moffitt, S.L. (2021). Traceable tasks and complex policies: When politics matter for policy implementation. *Policy Studies Journal*, 49(1), 190-218 <https://doi.org/10.1111/psj.12348>.
- Maysami, A., Mohammadi Elyasi, G., Mobini Dehkordi, A., & Hejazi, S.R. (2018). The dimensions and components of technological entrepreneurship ecosystem in Iran. *Journal of Technology Development Management*, 5(4), 9-42 https://jtdm.irost.ir/article_713.html?lang=en [In Persian].
- Mohammadi, A., Sadaghiani, M., Yadollahi, M., Albadvi, A. (2018). Identifying the key actors of innovation ecosystem in downstream petrochemical industry of Iran. *Roshd -e- Fanavari*, 54(14), 36-45 <http://roshdefanavari.ir/en/Article/20556> [In Persian].
- Mousavi, S.H., Salehi Omran, I., Farasatkah, M., & Towfighi, J. (2018). Providing a model for development of entrepreneurial university in Iran. *Iranian Journal of Engineering Education*, 19(76), 1-28 <https://doi.org/10.22047/ijee.2018.98838.1481> [In Persian].
- Nyhagen, G.M., Bleiklie, I., & Hope, K. (2017). Policy instruments in European universities: Implementation of higher education policies. In *Managing Universities* (pp. 275-300). Palgrave Macmillan, Cham. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-53865-5_11.
- Skarica, M. (2020). Implementation of the strategy for public administration development in Croatia (2015-2020): a mid-term evaluation. *Economic and Social Development: Book of Proceedings*, 302-313 <https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-skup/663576>.
- Stam, E., & Van de Ven, A. (2021). Entrepreneurial ecosystem elements. *Small Business Economics*, 56(2), 809-832 <https://link.springer.com/article/10.1007/s11187-019-00270-6>.
- Wang, M., Soetanto, D., Cai, J., & Munir, H. (2022). Scientist or entrepreneur? Identity centrality, university entrepreneurial mission, and academic entrepreneurial intention. *The Journal of Technology Transfer*, 47(1), 119-146 <https://link.springer.com/article/10.1007/s10961-021-09845-6>.
- Zainivandamghaddam, R., Bagherzadeh, M.R., Qalipour Kanani, Y., Matani, M., & Arefnejad, M. (2021). Designing a model for the implementation of the policies of the ministry of education using the interpretive structural modeling method. *Public Policy in Management*, 12(2), 67-84 https://journals.srbiau.ac.ir/article_18200.html [In Persian].